

Прощавай, російство!
стор. 28

Помилка на 100 млн
стор. 4

Лауреат України Айдер Асанов
стор. 19

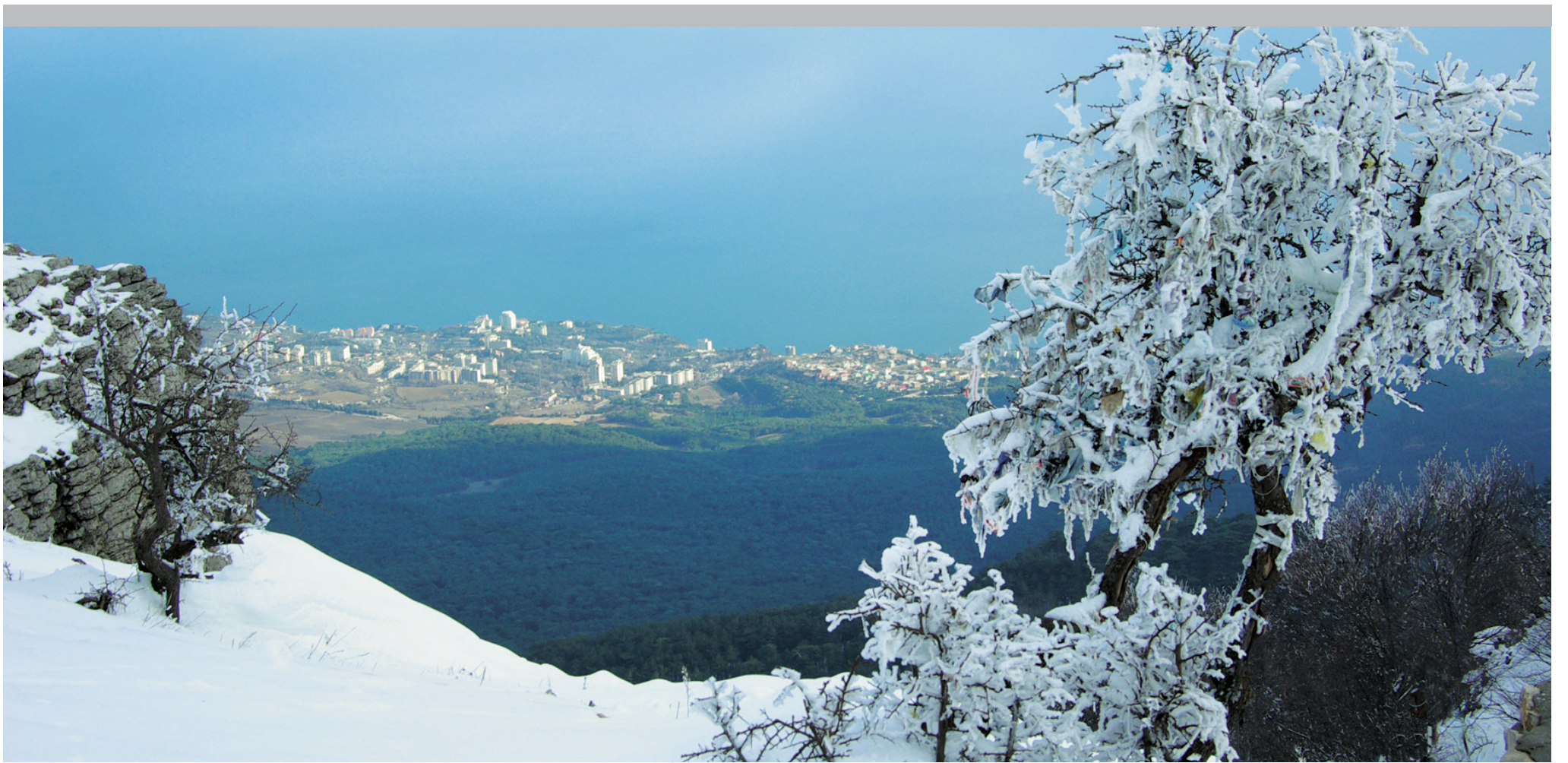
2/3 Січень 2010 р.

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

Всеукраїнська літературно-публіцистична і мистецька газета • Виходить із 31 січня 1992 р. у Сімферополі

КИЇВ

Фотосвіт музиканта

Мабуть, немає в Києві професійного музиканта – композитора, диригента, хормейстера, оркестранта, – який би не знав або хоча б не чув про Андрія Мокрицького. Один із кращих звукорежисерів України, ось уже 22 роки (для нашого часу факт, погодьтеся, майже унікальний!) він працює у Будинку звукозапису Національної радіокомпанії.

стор. **5**

МІНСЬК

Метр без канапки

Олександр Ірванець, відомий український поет, розмірковує у бесіді із нашим кореспондентом Вірою Маковій про Білорусію, Україну... І не тільки.

Поїзд до Мінська – чудова нагода поспілкуватися. А фестиваль у Мінську – порівняти бачене, читане, чути...

Першодрук «Новорічне звернення до українського народу»

стор. **20**

БАХЧИСАРАЙ

Із Відня в Бахчисарай

Реліквії кримських татар. Повернулися із Австрії, куди занесло їх вітром Другої світової війни.

стор. **18**

МОСКВА

«Русский Крым» создает почву для антирусских...

Россия и ее бывшие земли на Юго-Западе, ныне входящие в состав Украины, не смогут воссоединиться, как через 40 лет воссоединилась Германия после падения Берлинской стени. Об этом заявил Александр Ципко, политолог, главный научный сотрудник Института экономики РАН.

стор. **27**

Від головного редактора «Кримської світлиці»

Віталій Даренський, кандидат філософських наук, доцент Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. Дідоренка у статті «Кого виховує сучасна українська школа?» пише:

«...Лживість українських учебників історії давно стала притчею во язищех и предметом многочисленных анекдотов. Заметим, однако, что для молодых умов вредны не столько отдельные псевдоисторические мифы (например, о «древнеукраинской державе», «русификации») – ибо, как известно, в голове у нынешних школьников мало что остается, – но в первую очередь тот СПОСОБ МЫШЛЕНИЯ, который формируется с помощью этих мифов. Он делает современную украинскую школу поистине фабрикой нравственных «мутантов» с комплексом неполноценности и атрофированной исторической памятью».

До подібних «одкровенень» вдається ще один викладач, отруйник юних душ, доцент Кримського національного університету імені Володимира Вернадського Андрій Нікіфоров:

«Когда люди предают прежде всего самих себя – складывается некий украинский образ, украинский стиль. Нормальный человек так или иначе сопротивляется этой гадости. Но с этой гадостью ассоциируется украинская государственность, украинский политикум, украинский язык, который навязывается. Тогда и складывается устойчивое неприятие всего, что я называю украинизацией, – как атрибутов административно-культурной оккупации...»

А «территорию сопротивления» каждый несет в себе, он может ее расширять, углублять и так далее. Если он сумел сбросить какой-то участок своего сознания от этой самой оккупации – он уже расширил эту «территорию сопротивления».

Поэтому вовсе не обязательно всем сейчас двигаться на баррикады: можно **начать с того**, чтобы бороться в самих себе. Почитать умную книжку, в которой **написана правда**. Сказать правду. Не поступить подло там, где обстоятельство вроде бы к этому подталкивают, – это уже и будет, пусть небольшой, **победой сопротивления украинизации**».

На жаль, окрім кримських доцентів, усіляких нікіфорових, кисельових чи філатових, і викладачі з інших українських державних університетів, які допущені до виховання молоді, за державні кошти

безкарно почали надзвичайну расистську навалу на Українську державу.

Всі ці вигадані єзуїтські «етнополітичні» терміни, дурнуваті сюжети та новели на кшталт «русскоязычное – русскокультурное (?) население; русское православие – это единственное на Земле православие; Украина – это окраина России; нет Украины – есть Малороссия, а еще Новороссия и ее населяют некие малорусские югороссы; Бог не понимает украинского языка, а только русский; компьютер не может работать на украинском языке» – стовідсоткове замовлення закордонних ідеологічно-диверсійних інституцій. Тобто замовний ідеологічний бруд.

Але яким чином уся ця науковоподібна маячня стала можливою у науковому середовищі? Чому мовчать відповідні державні інстанції, українські академічні інституції, колеги, патріотично налаштовані вчені? Як можуть терпіти цю суцільну брехню звичайні громадяни? Невже ніхто не розуміє, що брудний і незаконний заробіток залишається таким же, хоч і виникає з гуманітарного простору? Невже ми справді не розуміємо, що заборонена книга «Майн кампф» теж виникла не з шахтарського терикона чи свердловини якогось вуйка? Ці горе-науковці перейшли межу казок про світле майбутнє десь там... Вони топчуть душі, калічать дітей, підривають віру в майбутнє нашої держави.

Духовно скалічені діти через кілька років такої дезінформації вже будуть переконані, що цей бруд і є правда: вони це чули, читали, слухали! І ніхто не сказав, що то є брехня і злочин. Наберіться терпіння й прочитайте пасаж політичних полюцій, таку собі етношизофренічну тираду-монолог доцента А. Нікіфорова: «...Отрыв от Москвы усилил этническую мутацию в Малороссии, и украинская казачья «старшина» стала матрицей для «украинской политической элиты», то есть генетическим уродцем».

Ов-ва! Це нас назвали нащадками генетичних покручів. Не тих, хто є нащадком раболубія Катерини II, звірячості Івана Грозного, природного божевілля Петра I, загальноєвропейського жандармського наглядача Миколи I та майже середньовічного кривавого «замірителя» Кавказу генерала Ермолова... А саме нас, українців, нащадків Сагайдачного та Калнишевського, Полуботка і Орлика...

Та коли ж урветься наш терпець?

СЛОВО

КРИМСЬКИЙ ДІАЛОГ

Світ побачив перший номер 2010 року «Кримського діалогу» – додатку до газети Верховної Ради Автономної Республіки Крим «Крымские известия»

Відкриває число матеріал Лідії Лебедевої «Білогір'я: перші кроки в туризмі», який презентує об'єкти гористолісової зони Білогірського району для фахівців туристського супроводу. Розробляючи екскурсійні маршрути, ентузіастам водночас дбали й про те, щоб звичний споживчий відпочинок перетворити на пізнавальний. Такий підхід вписується в концепцію розвитку Білогірського району: образ його визначений як екологічно чистий, з природним середовищем, що збереглося, багатую історичною спадщиною і культурними традиціями.

Фахівці галузі на «ура» сприйняли екскурсію в кумисне господарство агрофірми «Зеленогірська», де в місцевій крамниці охочі можуть придбати м'ясо-молочні продукти.

До сумного періоду масових репресій 1937–1938 років, які не обминули й Крим, зокрема шістьох моряків – нащадків тих переселенців з Італії, що з'явилися на Кримській землі в другій половині XIX століття, звертаються кандидати історичних наук Л. Вакатова і Д. Омельчук у статті «З другої спроби».

Керченським морякам, безпідставно звинуваченим у шпигунстві, судова трійка НКВС КрАРСР винесла смертний вирок. Та шанс лишитися живими у них був.

17 листопада 1938 року РНК СРСР і ЦК ВКП(б) прийняли постанову «Про арешти, прокурорський нагляд і ведення слідства». Згідно з нею, смертні вироки, винесені до 17 листопада, але через різні причини не виконані, скасовувалися.

Та у Криму цю команду згори не почувли, і 26 листопада 1938 року 737 осіб, серед них і керченських моряків, розстріляли. Так можновладці замітали сліди своїх злочинів. Реабілітація прийшла тільки 1958 року, з другої спроби, по-смертно.

Про проблеми однієї із найдавніших галузей сільського господарства – шовківництва і шляхи їх вирішення розповідає міністр агрополітики АР Крим Павло Акимов у статті «Шовківництво з минулого в майбутнє».

Микола Сіряк звертає нашу увагу на рибну галузь, де теж сьогодні ситуація не найкраща.

Завершує цей номер матеріал Майка Львовського та Олекси Рубана «Вітрила Ялти: для Робінзона й Врунгеля», де йдеться про постання і загибель «кінофлоту», про досвід майстрів – творців декорацій і кораблів, знавців морської справи, що його вони так і не змогли передати молодим.

ПО-РУССКИ

Газета «Крымский диалог» – это еженедельное приложение к «Крымским известиям», органу Верховной Рады Крыма. Ее появление (а это 7–8 лет назад) было воспринято как сенсация – это означало, что крымская власть готова не только к признанию, но и популяризации украинского слова в Крыму, несмотря на протесты определенной части читателей. Однако скоро все утряслось – газета эпатажных тем не поднимает, готовится основным штатом журналистов «Крымских известий» и преимущественно отличается только языком изложения. Ее содержание актуально для всех жителей Крыма.

В первом номере «Крымского диалога» за 2010 год привлекают внимание материалы Лидии Лебедевой «Белогорье: первые шаги в туризме», кандидатов исторических наук Л. Вакатова и Д. Омельчука «Со второй попытки» и другие.

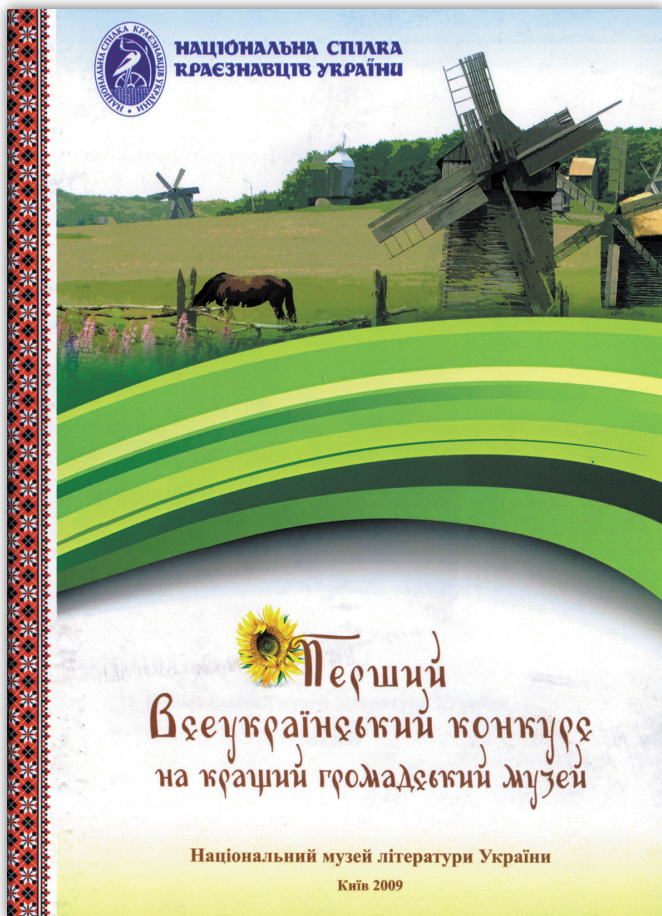
КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

«Крымский диалог» газетасы – Къырым Юкьары Радасынынъ басма мучеси олгъан «Крымские известия» газетасынынъ эр афталыкъ къошмасы. Онынъ пейда олувы (бу 7–8 йыл эвель олгъан) сенсация оларакъ къаршылангъан эди – демек, бу Къырым акимieti украин тилининъ къабул этювине ве пропагандасына азыр олмагъаныны исбат эте эди. Ве бу еКъырым окъуйджылары базы бир къысымнынъ иттиразына бакъмадан.

Амма, тезден эр шей ятышты – «Крымский диалог» форсалы мевзуларны котермей эди, «Крымские известия» эсас штатынен азырлана, вея, тек тильнен фаркълана эди. Онынъ мундериждеси Къырымда эр бир яшагъан инсан ичюн актуальдир.

Кримські музеї серед найкращих

В Україні нині налічується понад 6 тисяч музеїв великих і малих населених пунктів, промислових і сільськогосподарських підприємств, установ і організацій, навчальних закладів, створених невтомними подвижниками – дослідниками і літописцями історії рідного краю

З метою активізації їхньої творчої та пошукової діяльності, найширшої популяризації роботи місцевих музеїв в українському суспільстві Національна спілка краєзнавців України за підтримки Міністерства культури і туризму України та Міністерства освіти і науки України провела в жовтні–грудні 2009 року Перший Всеукраїнський конкурс на кращий громадський музей.

У його регіональному відбірному етапі взяло участь близько тисячі музейних закладів. У заключному турі представницьке журі визначило переможців у п'яти оголошених номінаціях: «Історія рідного краю», «Видатний земляк», «Традиції та звичаї моєї малої Батьківщини», «Краще експозиційне оформлення», «Краща просвітницька діяльність». Напередодні Новоріччя майже сто представників музеїв-лауреатів з усіх куточків України зібралися в Національному музеї літератури України.

Тут відбулася урочиста церемонія нагородження, яку здійснив голова Спілки, академік НАНУ, Герой України Петро Тронько.

Поряд з іншими відзнаки отримали й кримські осередки культури, а саме:

Історико-краєзнавчий музей міста Армянська (керівник Людмила Варшавська);

Сакський музей старовини Північно-Західного Криму (керівник Володимир Агарков);

Народний музей колгоспу «Росія» селища Восход Красногвардійського району (керівник Микола Готовчиков);

Зоологічний музей Таврійського національного університету імені В. Вернадського (керівник Ірина Грищенко);

Музей історії трамвая та тролейбуса республіканського виробничого підприємства «Кримтролейбус» (керівник Георгій Славний);

Краєзнавчий музей севастопольської ЗОШ № 31 (керівник Марина Гавриленко);

МУЗЕЙ

Севастопольський міжшкільний краєзнавчий музей імені Є. Овена (керівник Надія Кукленко).

Та не лише врученням заслужених нагород запам'яталася київська церемонія. Велими прислужаться у подальшій роботі й запозичений досвід колег-ентузіастів, і, звичайно ж, безпосереднє спілкування з почесним директором Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» Героєм України Михайлом Сікорським, генеральним директором Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Сергієм Кролевцем, народним депутатом України, фундатором музеїв у закарпатському селі Колочаві Станіславом Аржевітіним, директором Національного музею народної архітектури та побуту України Павлом Федяком, виконавчим директором Всеукраїнської асоціації музеїв Сергієм Гальченком й іншими авторитетними діячами в царині музейництва.

Анатолій СИТНИК

Нагородження переможців здійснив Герой України Петро ТРОНЬКО

ПО-РУССКИ

На протяженні октябрю-декабрю 2009 года Национальный союз краеведов Украины при поддержке Министерства культуры и туризма Украины и Министерства образования и науки Украины провел первый Всеукраинский конкурс на лучший общественный музей.

В его региональном отборочном этапе приняло участие около тысячи музейных заведений. В заключительном туре жюри определило победителей в пяти номинациях: «История родного края», «Выдающийся земляк», «Традиции и обычаи моей малой Родины», «Лучшее экспозиционное оформление», «Лучшая просветительская деятельность».

Перед новогодними праздниками почти сто представителей музеев-лауреатов со всех уголков страны собрались в Национальном музее литературы Украины. Тут состоялась торжественная церемония награждения, которую провел председатель союза, академик НАНУ, Герой Украины Петр Тронько. Наряду с другими награды получили и крымские центры культуры.

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

2009 сенеси октябрь-декабрь айлары девамында Украина улкъешынаслар миллий бирлигинде Украина Медениет ве туризм назирлиги эм де Украина Тасиль ве илим назирлигининг дестеги иле энъ яхшы джемаат музейини бельгилемек максадынен I Бутюнукраина конкурсы отъкерильди. Конкурснынъ региональ баскычында бинъге якъын музей иштирак этти. Сонъки баскычта жюри «Тувъган улъкенинъ тарихы», «Мешур саметдеш», «Меним диярымнынъ анъане ве урф-адетлери», «Энъ яхшы экспозицион безетюв», «Энъ яхшы маарифчилик фаалиети» киби беш номинацияда гъалиплерни бельгиледи.

Украинанынъ чешит ерлеринден кельген юзге якъын музей-лауреатнынъ векиллери Украина эдебияты миллий музейинде тошланды. Бу ерде Бирликиннъ реиси, НАНУ академиги, Украина Къараманы Петр Троньконнынъ ёлбашчылыгында гъалиплерни мукъяфатландырув мерасими олып кечти. Тедбирде Къырымнынъ медениет меркезлери де мукъяфаткъа наиль олдылар.

Помилка на сто мільйонів

Убо-х роках минулого століття, коли Чорноморський флот був у Севастополі просто «священною короною», під облаштування його чергової військової частини компартійне керівництво міста виділило землю на мисі Херсонесській, за 15 кілометрів від руїн стародавнього Херсонеса Таврійського.

Мабуть, та помилка тоді ж була помічена, але радянський Севастополь, радянський флот – які рахунки між своїми? Так і мешкали по сусідству, аж поки унікальна історико-археологічна пам'ятка Херсонес Таврійський не став Національним заповідником держави Україна. Щороку це унікальне місце відвідують понад 300 тисяч туристів як вітчизняних, так і зарубіжних, адже таких пам'яток у світі залишилися одиниці.

Історія стародавнього грецького міста, заснованого в VI столітті до н.е., тісно пов'язана з Римською імперією та Візантією. Протягом двох тисячоліть воно було помітним осередком античної та візантійської культури, зазнало часів економічного й політичного підйому та повного занепаду, пережило триумфи військових перемог і тягар ворожих навал. Це було самостійне місто-державою з демократичною формою правління, де понад усе цінувалися такі людські чесноти, як порядність, відданість Херсонесу та шанобливе ставлення до його законів. До наших часів збереглися клятва херсонітів. Цей унікальний документ, вибитий на біломармуровій стелі, ще довго вражатиме як сучасників, так і нащадків.

Промовляючи клятву, херсонесити визначав собі долю:

«...Клянуся Зевсом, Геєю, Геліосом,

Дівою, божествами олімпійськими, що буду дбати про свободу держави та її громадян і ніколи не зраджу Херсонеса...»

Якщо я дотримаюсь цієї клятви, мені і моїм нащадкам буде благо. А якщо – ні, то нехай ні земля, ні море не принесуть мені плодів й жінки не народжуватимуть благополучно».

Щороку в Херсонесі працюють 10-15 вітчизняних і зарубіжних експедицій. Масштаби розкопок – вражаючі: сотні й сотні метрів житлових кварталів, вулиць стародавнього міста постають перед сучасниками. Роботи ведуться майже впритул до військової частини Чорноморського флоту. Питання передислокації військовиків уже обговорювалося навіть на рівні керівництва України та Росії, але проблема залишається невирішеною й досі.

«Я особисто спілкувався з віце-прем'єром Івановим, – каже директор заповідника Леонід Марченко, – показував йому це місце та доводив помилковість розташування тут військової частини. Адже така близькість до Херсонеса важкої техніки – є руйнівною для унікальної пам'ятки. Більше того, територія військовиків накриває «Керамік» – стародавній завод керамічного посуду. На цьому унікальному місці розкопки практично ще не проводилися».

Я сам бачив те рішення місцевої влади, видане ще за радянських часів, де чітко вказано місце «...на мисі Херсонесській...». Коли мені його нарешті показали, я сказав одному з командувачів Чорноморського флоту: «Ви – адмірал і маєте знати, що мис Херсонесський знаходиться далеко звідси». Я навіть гово-

ДЗВІН

рив віце-прем'єру РФ Іванову, що Гордище Херсонеса й мис Херсонесський – не одне й те ж саме. У відповідь почув: «Будем смотреть, будем решать...»

Коли я зустрічався з колишнім командувачем Чорноморського флоту, він мені сказав: «Давай сто мільйонів і ми передислокуємо військову частину в інше місце». Питання порушувалося двічі і, що характерно, першого разу називалася сума 100 мільйонів гривень, другого – та ж сума, але в російських рублях. Я не здивуюся, якщо у подальшому цифру 100 мільйонів оздоблять ще більш конвертованою валютою».

Відселенням військової частини опікується Міністерство закордонних справ України. Це питання роками не зникає з порядку денного наших державних інституцій, але віз і нині там. Єдине, на що сподіваємося, що військовим стане не по кишені платити за оренду цієї досить дорогої землі й вони самі від неї відмовляться.

Лідія СТЕПКО,
власкор «КС», м. Севастополь
Фотознімки авторки

ПО-РУССКИ

50 лет назад одна из воинских частей Черноморского флота ошибочно была размещена в Карантинной бухте, в непосредственной близости от уникального историко-археологического памятника Херсонес Таврический, хотя по документам располагаться должна на мысе Херсонесский, что в 15 километрах. В то время ошибку исправлять не стали, а сегодня решение вопроса о передислокации воинской части оценивают в 100 млн. Годами этот вопрос поднимается на всех уровнях, в том числе и Министерством иностранных дел, и высшим руководством Украины и России, но пока безуспешно. Археологи не могут приступить к раскопкам, а под территорией воинской части находится древний керамический завод. Остается только надеяться, что военным будет не по карману платить за аренду земли, и они уйдут сами.

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

50 йыл эвельси Къара денъиз флотынынъ арбий къысымларындан бири, янълыш оларакъ, Карантинъ лиманында, Херсонес-Таврический адлы уникаль тарихий-археологик абидеси янында ерлешкен эди. Албу ки, шу арбий къысым, веискъаларгъа мувафыкъ, 15 километр узакълыгында, Херсонес бурунында ерлешмек керек эди. О вакыт янълышны кимсе тюзетмедди, шимди исе арбий къысымны башкъа ерге авуштырмакъ ичюн 100 млн керек. Бу меселе йылларнен чешит севиюде котериле, оны Тыш ишлер назирлиги, Украина ве Русиенинъ алий ёлбашчылыгы да бакъыш чыкъа, амма шимдилик нетиджесиз. Археологлар къазма ишлерини башлап оламайлар. Арбий къысым тургъан топракъ астында исе къадимий чельмекчилик заводу булуна. Арбийлер топракъ иджареси ичюн пара тёлеп оламазлар ве о ерни озьлери терк этерлер деген умюттемиз.

Фотосвіт музиканта

Закінчення. Початок на стор. 1

Учень легендарного українського звукорежисера Леоніда Бильчинського, пан Андрій надає перевагу в роботі академічним жанрам. Можливо, тому, що й сам має солідну музичну освіту, – як піаніст закінчив Київську державну консерваторію (тепер Національна музична академія) імені Петра Чайковського.

У його творчому «портфелі» – величезна кількість записів до фондів Українського радіо, сотні компакт-дисків із

вітчизняною та зарубіжною симфонічною, вокально-симфонічною, хоровою, камерно-інструментальною, вокальною, народною музикою, у тому числі для провідних світових компаній «NHN International» («Naxos» і «Marco Polo»), «Brilliant Classics», «ERM-Media».

Він співпрацює з відомими українськими і зарубіжними композиторами, виконавцями й музичними колективами. Дві роботи за участі Мокрицького як звуко-

МИТЬ

режисера – моноспектакль «Золотий камінь посіємо» на музику Ганни Гаврилець у виконанні славетної Ніни Матвієнко (1997 р.) і записана на компакт-диски антологія «1000 років української духовної музики» в інтерпретації знаного в світі камерного хору «Київ» під орудою Миколи Гобдича (2007 р.) – відзначені Національною премією України імені Тараса Шевченка. У чудовому звучанні того ж таки хору «Київ» Андрій Мокрицький записав повні зібрання хорових творів Миколи Дилецького, Артемія Веделя, Максима Березовського, Михайла Вербицького, Якова Яциневича, усі написані на сьогодні хорові твори Євгена Станковича і Валентина Сильвестрова.

Свій багатий творчий досвід і вміння пан Андрій передає молодим – з 1996 року викладає звукорежисуру в Київському національному університеті театру, кіно і телебачення імені Івана Карпенка-Карого. Його конструктивні фахові статті публікують журнали «Звукорежисер» і «ПРО: звук, світло, музичні інструменти».

Андрій Мокрицький належить до щасливих людей, закоханих у свою роботу. Утім, при ближчому знайомстві виявляється, що сфера його зацікавлень набагато ширша. Це і література, і живопис, і кіно, і природа, і фотографія... Дивлячись на його унікальні знімки, на яких відкриваються малознайомі широкому загалові куточки гірського Криму або несподівано зовсім по-новому виглядають добре знамі місцини південного узбережжя півострова, укотре пересвідчуєшся, що обдарована людина талановита в усьому.

Ольга ГОЛИНСЬКА

ПО-РУССКИ

Звукорежиссер Андрей Мокрицкий, ученик легендарного украинского звукорежиссера Леонида Бильчинского, в своем творческом портфеле имеет очень много записей для фондов Украинского радио, сотни компакт-диск с отечественной и зарубежной симфонической, вокально-симфонической, хоровой, камерно-инструментальной, вокальной и народной музыкой, в том числе и для ведущих мировых компаний.

Вместе с тем, свой богатый творческий опыт Андрей Мокрицкий передает молодому поколению в Киевском национальном университете театра, кино и телевидения им. И. Карпенко-Карого.

Но творческий мир звукорежиссера не ограничивается только музыкой, это и литература, и живопись, и кино, и фотография, и многое другое. В фотографии, кстати, Андрей открывает миру Крым, каким видит его сам, то в миноре, то в мажоре, но всегда в гармонии музыки...

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Ефсаневий сес режиссёры Леонид Бильчинскийнинъ талebesи, сес режиссёры Андрей Мокрицкийнинъ иджадий сандыгында Украина радио фондандан ер алгъан бир чокъ запислер, бизимки ве четель симфоник, вокаль-симфоник, хор, камер-инструменталь, вокаль ве халкъ музыкасы язылгъан юзлернен компакт-дисклер бар. Дюньянынъ етекчи компаниялары ичюн язылгъан сойлары да мевджут.

Айны вакытта, Андрей Мокрицкий И. Карпенко-Карый адына Киев театр, кино ве телевидение миллий университетинде яшларгъа зенгин иджадий теджребисини ашлай.

Амма сес режиссёрыннынъ иджадий алами тек музыканен сынгырланмай, о, эдебият, ресим санаты, кино, фотография ве саире сааларда фаалиет косьтере. Андрей фотографияда, сёз келими, алемге Къырымны ача, оны озю корьени киби, де минорда, де мажорда, амма эр вакыт музыканен уйгъунлыкъта тасвирлей.

...і возсіяє український Храм

Інтерв'ю з єпископом Сімферопольським і Кримським Климентом

— Владико, Ви кримчанин? Народилися тут?

— Так.

— Який український Крим був тоді, коли Ви виростили, і який він сьогодні?

— Крим мого дитинства і Крим тепер не до порівняння. Із приєднанням тодішньої області до УРСР, зрозуміло, постала потреба українізації Криму. Переваж-

ну більшість переселенців привозили на вільні землі з різних куточків України, завдяки цим людям, Крим і розвивався.

Якщо ми подивимося на територію півострова, надто Північний Крим, — там мешкають вихідці із Західної України. Приміром, мої тітки по мамі переїхали сюди з Тернополя. І в їхньому селі Джанкойського району — більшість переселенців із Тернопільської області, але є люди

УКРАЇНСТВО

Єпископ Сімферопольський і Кримський Климент (в миру Павло Куш) народився 9 квітня 1969 року в м. Сімферополі Кримської області.

Із 1976 по 1986 рік навчався в середній школі. У 1986—1992 роках — навчання у Харківському інституті мистецтв імені Івана Котляревського.

Із 1987 по 1989 рік — служба у Збройних силах.

1 вересня 1996 року призначений іподияконом у кафедральному соборі св. Володимира і Ольги м. Сімферополя.

Із 1997 по 2000 рік навчався у Київській духовній семінарії.

8 листопада 1996 року рукоположений єпископом Сімферопольським і Кримським Антонієм у сан диякона і призначений штатним дияконом собору, а 28 лютого 1997 року — на священника.

До свята Пасхи Христової 1997 року нагороджений Наперсним Хрестом.

27 листопада 1997 року Указом Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета призначений секретарем Кримської єпархії УПЦ Київського Патріархату.

4 липня 2000 року прийняв чернечий постриг з іменем Климент (на честь свщмч. Климента Папи Римського).

23 липня 2000 року хіротонісований на єпископа Сімферопольського і Кримського за Божественною літургією у Володимирському кафедральному соборі міста Києва.

26 липня 2000 року призначається єпископом Сімферопольським і Кримським, керуючим Кримською єпархією.

7 вересня 2004 року призначається головою відділу духовно-патріотичного виховання у Військово-Морських Силах України.

28 березня 2005 року призначається Головою Місії УПЦ Київського патріархату в Італії.

Удостоєний вищих церковних нагород Ордена святого рівноапостольного князя Володимира III ступеня (23.01.2004), ордена Георгія Переможця (9.04.2009) а також державної нагороди — ордена «За заслуги» III ступеня (24.07.2008).

ПО-РУССКИ

Интервью с епископом Симферопольским и Крымским Климентом

Епископ Симферопольский и Крымский Климент (в миру Павел Куш) родился 9 апреля 1969 года в г. Симферополе Крымской области.

В 1976—1986 годах учился в средней школе. В 1986—1992 годах обучался в Харьковском институте искусств имени Ивана Котляревского.

В 1987—1989 годах служил в Вооруженных силах.

1 сентября 1996 года получил назначение иподиаконом в кафедральном соборе св. Владимира и Ольги г. Симферополя.

С 1997 по 2000 год учился в Киевской духовной семинарии.

8 ноября рукоположен епископом Симферопольским и Крымским Антонием в сан диякона и назначен штатным дияконом собора, а 28 февраля 1997 года — священником.

В 1997 году к празднику Пасхи Христовой награжден Наперсным Крестом.

27 ноября 1997 года Указом Патриарха Киевского и всея Руси-Украины Филарета назначен секретарем Крымской епархии УПЦ Киевского Патриархата.

4 июля 2000 года принял монашеский постриг с именем Климент (в честь святомученика Климента Папы Римского)

23 июля 2000 года хиротонизован на епископа Симферопольского и Крымского во время Божественной литургии во Владимирском кафедральном соборе города Киева.

26 июля 2000 года назначен епископом Симферопольским и Крымским, управляющим Крымской епархией.

7 сентября 2004 года возглавил отдел духовно-патриотического воспитания ВМС Украины.

В марте 2005 года назначен Главой Миссии УПЦ Киевского Патриархата в Италии.

Удостоен высших церковных наград Ордена святого равноапостольного князя Владимира III степени (23.04.2004), ордена Георгия Победоносца (9.04.2009), а также государственной награды — ордена «За заслуги» III степени (24.07.2008).

і з Сумської, Хмельницької та інших областей України.

– Ви кажете «українізація Криму» у повному розумінні цього слова?

– Так, гадаю, що українізація. Бо розумієте, люди приїхали з України, їм треба було якось адаптуватися. Більшість не володіли російською мовою.

Моя мама, наприклад, почала розмовляти російською саме тоді, коли переїхала до Криму, а до того вона спілкувалася тільки українською.

Для того, напевно щоб переселенці не відчували відриву від своєї етнічної території, в Криму продавали дуже багато українських книжок. Тут я придбав усю українську класику і переклади світової літератури. А от коли їздили на Західну Україну, то там купували книжки виключно російською мовою, те, чого не змогли знайти в Криму. Але це інший бік справи.

– Коли Ваша родина переселилася до Криму?

– Родичі 1964 року. Мама трохи пізніше, десь у 1967-му. Я народився 1969-го. А з українізацією за часів радянської влади дуже дивні ситуації виникали. У школі викладали українську мову й літературу. Але тоді досить було взяти довідку від лікаря, і дитину звільняли від вивчення української мови, українську ж літературу вона мусила вчити.

Такий чисто тобто кримський феномен. Важко сказати, чого було більше, українського чи російського, адже панувала єдина радянська ідеологія.

– Тобто українству пощастило. Хоч і у трохи викривленому вигляді, але певне сприяння українізації було.

– Так. Однак ті часи минули, і вплив Російської імперської ідеології, на превеликий жаль, у Криму посилюється.

УКРАЇНСТВО

Фотознімки
Анатолія БЕРЕЖИНИ
та Валерія ГРИЦЕНКА

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Акъмесджит ве Къырым епископы Климентнень субет

Акъмесджит ве Къырым епископы Климент (Павел Куш) 1969 сенеси апрель 9 куню Акъмесджитте догъды.

1976–1986 сенелерде орта мектепте окъуды. 1986–1992 сенелерде Иван Котляревский адына Харьков санат институтында тасиль алды.

1987–1989 сенелерде арбий хызметини эда этти.

1996 сенеси сентябрь 1-де Акъмесджитте мукъаддес Владимир ве Ольга кафедраль соборында иподиакон вазифесине тайинленди.

1997–2000 сенелерде Киев диний семинарияда окъуды.

Ноябрь 8-де Акъмесджит ве Къырым епископы Антонийнынъ разлыгынынъ соборнынъ штаттаки диаконы олды. 1997 сенеси февраль 28-де – папаз олды. 1997 сенеси Христос Пасхасы байрамы мунасебетинен Кокюс Хачынен такъдирленди.

1997 сенеси ноябрь 27-де Киев ве бутюн Русие-Украина Патриархы Филаретнинъ Ферманынен Киев Патриархаты Къырым епархиясынынъ кяттиби вазифесине тайинленди.

2000 сенеси июль 4 куню сачларыны къыркъып, Климент (азап чеккен азиз Климентнинъ шерифине) адынен кешип олды.

2000 сенеси июль 23 куню Киевдеки Владимир кафедраль соборында ибадет этильген вакъытта Акъмесджит ве Къырым епископы оларакъ илян этильди.

2000 сенеси июль июль 26 куню Акъмесджит ве Къырым епископы вазифесине тайинленди, Къырым епархиясынынъ башлыгы оларакъ сайланды.

2004 сенеси сентябрь 7 куню Украина Арбий-денгиз къуветлерининъ рухий-ватанперверлик тербие болугининъ башы олды.

2005 сенеси март айында Киев Патриархатынынъ Италиядаки миссиясынынъ Башы оларакъ тайинленди.

Акъмесджит ве Къырым епископы Климент бир сыра нуфузлы кильсе мукъафатланды.

УКРАЇНСТВО

– З Ваших дитячих і юнацьких спогадів, чи, може, мати розповідала, – яким було ставлення до українців у Криму?

– По нашій родині й загалом я міг зрозуміти одне: тих, хто приїхав з України, у кримському середовищі навіть тоді називали бандерівцями. Ось вам українізація і ось вам ідеологічне підґрунтя.

Але найкумедніше те, що коли ми потрапляли в інші області України, то ставали вже москалями. Тобто ідеологія Радянського Союзу була побудована за класичним принципом: розділяти народ і мати над ним владу.

– Якими науками Ви найбільше цікавилися?

– Гуманітарними – історією і літературою.

– А який саме період в історії для Вас становить інтерес?

– Україна до 1930-х років.

– У Криму більше ніж космополітичне середовище. Якою була Ваша дорога з Криму до церкви, чи в Криму до церкви?

– Я гадаю, що це було Боже покликання з дитинства.

– У чому воно виявлялося?

– По-перше, у родинних традиціях. Мої обидві бабусі були віруючі. Наша родина по батьковій лінії пережила дуже тяжкі часи, їх тричі виселяли з Криму. Перша депортація припала на 1929–1930 роки. Спочатку вислали німців, потім болгар, дійшла черга і до українців.

Мій прадід в Нижьогірському районі мав землю, тож постало питання: або він іде до колгоспу або на висилку. Його рідний старший брат, який записався до колгоспу, зробив усе, щоб родину молодшого депортували. Моя бабуся тоді вперше потрапила під висилку. Друга була 1944 року.

– Чим вона була зумовлена?

– Мала національне підґрунтя. Услід за татарами виселяли й інші народи Криму. Тому частина нашої родини 1944 року опинилася за Уралом. Якщо розглядати цю депортацію, то врешті-решт вона призвела до того, що в 1950-х роках Крим просто вимер як територія.

У видавництві «Таврія» вийшла дуже цікава книжка – «Благословенная Таврида», де розповідається, як Крим заселяли за часів Катерини II. Виявляється 1944 року радянська влада нічого нового не придумала, вона просто повторила дії царської імперії. До Катерини півострів

населляли кримські народи, які мали свої культурні й національні осередки. Розмежування було таке: одні жили вздовж узбережжя, другі в горах, а треті у степу. Території всім вистачало.

Що робить Катерина після окупації Криму? Першими виселила греків, бо розуміла, що тоді церкви на території Криму опиняться в безпосередньому підпорядкуванні не Константинополя, а Московського синоду. Натомість імператриця платила панам, аби вони своїх кріпаків привозили до Криму. Уявіть собі, з родючих земель люди потрапляють у край, де нема ні води, ні землі, оселяються в горах і лісах. Ясна річ, вони почали розбігатися.

Катерина карала за те, що гроші, які вона давала, не пішли на облаштування поселень і люди в цих місцях не затрималися.

Але функціонери не могли зрозуміти, що не можна на людях, переселених з імперії, відродити той Крим, який був до депортації, влаштованої Катериною.

Минає цілий історичний проміжок часу. 1944 рік. Із Криму за тією ж схемою виселяють усі корінні народи. Перших, кого привозять на їхнє місце – росіян. Бабуся моя згадувала: «Приїхали. Заселили їх в хати».

У заможних кримчан, стіни і плити були викладені кахлями, підлоги дерев'яні. Кахлі повідбивали і вимостили ними вулицю, щоб болота було менше. Підлоги позривали, спалили в пічках зимку. Рік пробули, та почали тікати.

По війні свідомих українців, депортованих на Північ і за Урал, вирішили не повертати на рідні обійстя, а поселити їх і їхніх близьких родичів на вільних таврійських землях.

Якщо згадати депортацію нашої родини, наприклад, в Архангельську область, то це було так: посадили в ешелони, привезли, дали сокири і кажуть: «Он там ліс. Нарубуйте, будете мати до зими хату. Не нарубаєте, в цьому болоті замерзнете»...

А в Криму, вже була певна інфраструктура. Коли наші приїхали, їм дали будинок, невдовзі вони зводили дім сусіду. Такою толокою розбудували села. Але, зверніть ува-

УКРАЇНСТВО

гу, корінні села, історичні, розташовані вздовж траси. Нові ж села, радянська влада будувала за 5–11 км від траси у степу, і за 10 км одне від одного. Робилося це з певною метою: якщо раптом виникне якийсь бунт, – оточили, розстріляли і ніхто нічого не бачив.

– **І третя депортація...**

– 1947 року зроблена спроба вивезти національні меншини. Але оскільки бабця змінила прізвище мого діда на Куш, вони уникли виселення.

– **Тобто корені Вашої родини не тільки українські?**

– Так, болгарські також.

– **Ситуація сьогодні в Криму чимось нагадує ситуацію з діаспорою.**

– Це ще гірше, ніж діаспора, це називається гетто. Бо діаспора має якісь права, а гетто – це територія, куди загнали людей, і їм постійно кажуть, що вони ніхто і ніщо.

– **У чому це конкретно проявляється?**

– По всіх мурах і парканах у центрі Сімферополя написи: «Русские идут». Мене, українця, корінного кримчанина, ображають. Ви можете йти, куди хочете, але я перебуваю у себе вдома. Це – моя земля, земля мого прадіда. І мій прадід, і прапрадід народилися в Криму, тож це вже п'яте коліно.

Давайте пригадаємо, коли з'явилася тут численна армада росіян. Відставні НКВДшники, охоронці сталінського ГУЛАГу і їхні послідовники з КГБ, відставні моряки, військові, які мешкали на півночі Росії, а потім їхали до Криму, як на курорт, за вислугу перед режимом. І тепер вони обстоюють інтереси «єдиної і неподільної». Можете це робити, але в себе вдома, на території Росії. А в Криму, вибачте, дотримуйтесь правил, які виписані в законах і Конституції України.

Для прикладу, хотілося б згадати 1996 рік, коли над Сімферопольською міською нарадні підняли державний прапор України. Однак тих, хто здійснили цей законний акт, міліціонери схопили і до «бобика» закинули. Біля пам'ятника Шевченкові зараз уже не наважуються знімати прапор, бо висить він дуже високо і немає дротів, за допомогою яких його можна опускати. А раніше, якщо зранку вивішували, то ввечері знамена вже не було. І так учиняли неодноразово. Ось вам і ставлення до держави, її символів і до України в цілому.

– **Яку назву мало Ваше рідне село?**

– Новоцарицине, а зараз Новопавлівка

– **Скільки було українців у Вашому класі?**

– Ми тоді всі, 31 учень, вважалися українцями. Нас не поділяли за національністю.

– **А скільки з них пізніше долучилося до українських справ?**

– Я один. Решта – проросійськи налаштована...

– **Тобто, навіть переселення родини із Західної України не змогло відіграти визначальної ролі у розвитку українства в Криму?**

– Поривання були дуже сильні, але Україна не підтримала. Якщо б уся Україна підтримала, тоді б не було президента Автономної Республіки Крим.

Одним з ініціаторів її створення саме на російських підвалинах був колишній перший секретар обкому партії Багров. Сьогодні він – Герой України, працює в Національному університеті імені Володимира Вернадського. Чого він може навчити дітей?

На кафедрі української мови не розмовляють українською, лише читають лекції. Університет, хоча б частково, не перейшов на викладання предметів українською мовою. Чому? Бо елементарно не вистачає фахівців. Якщо ви не володієте українською термінологією точних наук, то принаймні гуманітарні викладайте.

Для того, щоб відкрити український клас у школі, нам виставляють квоти: треба не менше 12-ти дітей. Ми набираємо групу з 15-ти. Директор робить усе, щоб їх залишилося вісім. Тоді все – клас не відкривають. А мусить бути так: якщо навіть одна людина захоче навчатися українською, слід забезпечити їй таку можливість.

– **Розкажіть, будь ласка, про Вашу церкву.**

– Це Українська православна церква Київського патріархату. Досить молодда тому, що тільки 1995 року була зареєстрована, а 1996 зареєстрували єпархію. 5 років у нас церква була в приміщенні, де ми з вами зараз знаходимося, нам його не хотіли давати, як і майно. Нас весь час намагалися нас звідси вигнати.

– **А що раніше тут було?**

– Училище військово-політичне, тобто до церкви воно не мало жодного стосун-

ку. Але дякуючи пану Свіду, який сьогодні у нас головнокомандувач, начальник генерального штабу, а тоді був командувачем корпусу, це питання вдалося залагодити.

Після розкомплектування військово-політичного училища Кабінет Міністрів України, знаючи, що тут є українська церква, розпорядився увесь комплекс передати на баланс Автономній Республіці Крим. Хоча могли тоді цю частину передати українській церкві, а решту – Автономній Республіці Крим. І лише 2001 року з'явилася постанова Верховної Ради про передачу приміщення нам на 50 років. З цього починалася церква. Не було нічого – ні священиків, ні єпархій, ні землі.

Спочатку створили осередок тут, у Сімферополі, потім у районах купили кілька хат. Тоді хату можна було купити за 500–1000 доларів, а хто мав 10 000 доларів, міг придбати невеличке село. Але без води і світла там неможливо жити.

Нині ми маємо зареєстровані 42 парафії в Криму, братства Святого священномученика Климента і Святого Андрія Первозванного. Вони так само працюють у складі Управління Кримської єпархії. Коли говоримо про розширення Київського патріархату в Криму, маємо на увазі саме ці об'єкти.

Бо хоч би як тиснула Москва, хоч би яку політику проводила, щодо нас, вона не може врахувати одного, що в селі завжди знайдеться 10 патріотичних українців, які на всю їхню ідеологію відповідатимуть, що вони українці і хочуть ходити до своєї церкви.

Це для нас дуже велика підтримка, це той прихований резерв, який ми використовуємо розвиваючи єпархію.

Є основні осередки – Сімферополь, Сімферопольський район, Севастополь. В інших регіонах, як тільки ми там погоджуємо питання, розпочинаємо проекти, підготовка яких велась п'ять і десять років.

Це як квітка – вона мусить вирости і розквітнути. Так і тут, у Криму не можна форсувати події, вони мусять вистоятися.

– **Скільки у Вас попередників було?**

– Мій попередник – владика Антоній, перший єпископ. Він зараз у Хмельницькому.

Фотознімки
Анатолія БЕРЕЖИНИ
та Валерія ГРИЦЕНКА

УКРАЇНСТВО

– Скільки Ваших громад мають культові приміщення?

– Жодна.

– Тобто все це на рівні хат?

– Так, хат і перебудованих приміщень.

– Поблизу Сімферополя є якісь цікаві, показові приклади Вашої церкви?

– Маємо таку церкву у селі Перевальному. Це була перша типова військова церква, яку ми у 1995–1996 роках перебудували з казарми. Потім священник звів хату і біля неї, замість великої парадної зали поставив церкву. Це в радіусі Сімферополя – зразок.

Зараз триває будівництво церкви в Сімферопольському районі – селі Мраморному, де Мраморні печери. Це в південному напрямку. А в західному, у селі Софіївці маємо півгектара землі, але через брак коштів не можемо розпочати будівництво.

Головний серйозний проект – зведення кафедрального собору в Сімферополі. Вже маємо навіть проект. І як тільки отримаємо акт передачі землі, зберемо підписи, подаватимемо це питання на розгляд сесії.

Сподіваємося на позитивне рішення, ми маємо підтримку у представництві Президента, як і греко-католицька церква в Криму. У Севастополі українська громада представлена більше греко-католиками, а в Сімферополі вірянами Київського патріархату.

– Із кого формується склад священників? Чи є у молоді бажання ставати священником?

– Ми формуємо кадри на базі Київської духовної семінарії й академії і Львівської духовної семінарії й академії. У Криму немає часу займатися навчанням людей. Тому я намагаюся брати вже підготовлені кадри, людей, які можуть прийти і проповідувати. Це дуже складно.

За десять років архиєрейства у мене змінилося близько 20-ти священників, 10 залишилося. Їм психологічно дуже тяжко. Ставлення до священника в Україні й у Криму – це різні речі. Проте і різне ставлення священника до своєї єпархії. В Україні священник звик, що до нього мусять йти, йому мають допомагати, а він повинен керувати. А в Криму – навпаки.

Ось отець Іван приїхав. Четверо дітей. Старша донька інвалід. Сам мав ушкодження хребта, ледве на ноги став. Але починає будувати храм сам, потім навколо нього гуртуються люди – і вже дивишся, а фундамент піднявся на 3 метри. Хто буде? Дух Святий, отець Іван, матушка, діти. Приїздив я, допомагав. Усі під Богом. Отже принцип тут такий: мусиш усе робити сам.

Чому ми намагаємося брати готові кадри? По-перше, якщо ти їдеш у Київ, ти бачиш дітей, які навчаються в семінарії і можеш вибрати. Вони пізнають тебе, ти – їх. Відповідно, під обраного священника ти в Криму вже готуєш парафію. Коли він приїжджає, то направляється на конкретне місце. Це ідеальний варіант.

ПО-РУССКИ

– Владыка, Вы крымчанин? Родились здесь?

– Да.

– Каким украинский Крым был тогда, когда Вы росли, и какой он сегодня?

– Крым моего детства и Крым сейчас не сравнить. После вхождения Крыма в СССР возникла проблема интеграции Крыма в Украину. Большинство переселенцев приезжали на свободные земли из разных уголков Украины, благодаря этим людям Крым и развивался.

Если мы посмотрим на территорию полуострова, например Северный Крым, – там живут выходцы из Западной Украины. Например, мои тети по маме переехали сюда из Тернополя. И в их селе в Джанкойском районе – большинство переселенцев из Тернопольской области, но есть люди и из Сумской, Хмельницкой и других областей Украины....

– В Крыму более чем космополитическая среда. Каким был Ваш путь из Крыма к церкви, или в Крыму к церкви?

– Я полагаю, что это было Божье призвание с детства.

– В чём оно проявлялось?

– Во-первых, в семейных традициях. Мои бабушки были верующими. Наша семья по отцовской линии пережила очень тяжёлые времена, их трижды выселяли из Крыма. Первая депортация была в 1929–1930 годах. Сначала выслали немцев, потом болгар, пришла очередь и украинцев...

– Расскажите, пожалуйста, о Вашей церкви.

– Это Украинская православная церковь Киевского Патриархата. Достаточно молодая, поскольку была создана только в 1995 году, а в 1996-м зарегистрировали епархию...

– Сколько у Вас было предшественников?

– Мой предшественник – владыка Антоний, первый епископ. Он сейчас в Хмельницком.

– Сколько Ваших общин имеют культовые помещения?

– Ни одной.

– То есть всё на уровне жилых домов?

– Да, домов и приспособленных помещений.

УКРАЇНСТВО

...Ось отець Іван Катькало приїхав. Четверо дітей. Старша донька інвалід. Сам мав ушкодження хребта, ледве на ноги став. Але починає будувати храм сам, потім навколо нього гуртуються люди – і вже дивися, а фундамент піднявся на 3 метри. Хто буде? Дух Святий, отець Іван, матушка, діти...

Фотознімки
Анатолія БЕРЕЖИНИ
та Валерія ГРИЦЕНКА

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

– Владыка, сиз къырымлы оласынъызмы?
Бу ерде догъдынъызмы?
– Эбет, Акъмесджитте догъдым.
– Сиз бала экенде Къырым насыл эди?
Шимдики аяткъа насыл къыймет кесесинъиз?
– Эвельки, яни балалыкъ чагъымдаки ве шимдики Къырым арасында фаркъ, эльбет де, бар. Къырым УССРнинъ эржанына кирген сонъ, Къырымнынъ Украинагъа къатылувы меселесинде базы проблемлер юзь берди. Украинанынъ чешит ерлеринден кочип кельгенлер бош ерлерге авушкъанлар. Оларнынъ ярдымы иле Къырым инкишаф эткен.
Эгер ярымаданынъ территориясына козь ташласакъ, меселя Шималий Къырымгъа, – о ерде эсасен Гъарбий Украинадан кочип кельген адамлар яшайлар. Мисаль оларакъ, меним тизелерим Тернопольден кочип кельгенлер. Джанкой районында яшагъан койлеринде чокъусы адамлар Тернополь виляетинден кочип кельген эдилер. Украинанынъ Сумы, Хмельницк ве дигер виляетлерден кочип кельгенлер де бар.
– Къырымда олдукъча космополитик муитте яшаймыз. Сизинъ Къырымдан кильсеге, я да Къырымда кильсеге ёлунъыз насыл олды?
– Занымджа эр шей балалыкътан башлана.
– Я о насыл ифаделенген эди?
– Биринджиден, айлевий анянелерден. Биталарым диндар адамлар олгъанлар. Бабамнынъ сойларыны Къырымдан учь кере сюргон эткенлер. Биринджи сюргонлик 1929–1930 сенелерде юзь берген. Башта алманларны, сонъра булгъарларны, сонъундан исе украинлерни ктувгъанлар...
– Сизинъ кильсенъиз акъкъында икъе этсенъиз...
– Бу, Украин православ кильседидир. Киев Патриархатына бакъа. Кильсе Яш, чюнки 1995 сенеси мейдангъа кетирильди. 1996 сенеси исе епархияны джедвельге алдылар...
– Сизден эвель кильседе ким бар эди?
– Владыка Антоний, о, биринджи епископ ола. Ал-азьырда Хмельницкте.
– Джемиетинъизнинъ даа ибадетханелери бармы?
– Ич бир ибадетханемиз ёкъ.
– Яни эр шей мескен-эв севиесиндеми?
– Эбет, эр шей мескен-эв севиесинде.

Але як буває в Криму? Наприклад, колишній морський офіцер ієромонах Маркарій Щипаков, викладач Нахімовського військово-морського училища у Севастополі, наставник теперішніх чотирьох адміралів флоту, по закінченні служби прийняв чернецтво, став священнослужителем. Зараз він секретар єпархії в Севастополі, опікується українською громадою і є духівником у Військово-морських силах України.

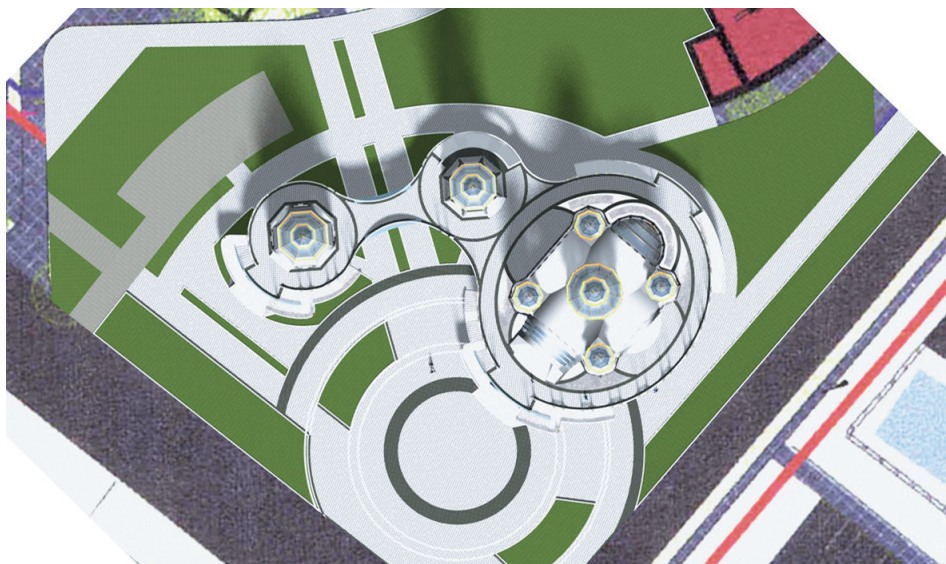
З молодих священників – отець Ярослав Гонтар. Після семінарії приїхав до Криму, а його рукоположив у священники, під час хіротонії він плакав, бо здійснилася його давня мрія... До рукоположення молодому священнику громада обіцяла золоті гори. А коли приїхав – перед ним степ, немає житла, немає церкви... Почав молитися, трудитися, і Господь Бог допоміг.

Московський Патріархат завжди зустрічає: «Розкольники, на нашу територію зазіхають!» І в цих умовах люди не злякалися. Вони залишилися, зібрали громади, побудували церкви. І сьогодні священники Московського Патріархату мусять змиритися з присутністю Київського Патріархату в Криму.

Тобто все залежить від внутрішнього стану: якщо людина хоче бути священником, то Господь Бог їй допомагає.

Я вважаю, що там вже парафії відбулися, священники пережили лихоліття й не зламалися. Тож священник, який приїжджає до Криму, мусить бути дуже сильним духом. Він їде не на курорт, а щоб узяти плуга і бути подвижником.

Бесіду вів Анатолій СЕРИКОВ

УКРАЇНСТВО

ХРАМОВИЙ КОМПЛЕКС ХРИСТА СПАСИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ У СІМФЕРОПОЛІ

Храмовий комплекс Христа Спасителя у Сімферополі складатиметься з трьох основних споруд. Центральне місце обійматиме Кафедральний собор на честь Нерукотворного Образу Христа Спасителя, в якому буде покладено святі реліквії і мощі святих угодників Божих.

Праворуч – дзвіниця.

При вході – церква-каплиця на честь Воздвиження Хреста Господнього із Хрестом, освяченим на Гробі Господньому.

Весь храмовий комплекс буде побудовано в двох рівнях.

Перший – Хрестильня, приміщення для надання благодійної допомоги та просвітницької роботи, адміністративно-господарські приміщення.

Другий рівень – культового призначення.

Висота храмового комплексу 36 метрів, загальна площа 1200 кв.м.

Степан ЛАПІЧАК,
керівник архітектурного проекту,
заслужений архітектор АР Крим

ПО-РУССКИ

Центральное место займёт Кафедральный собор в честь Нерукотворного Образа Христа Спасителя.

Справа – колокольня.

При входе – церковь-часовня в честь Воздвижения Христа Господнего с Хрестом, освящённым на Гробе Господнем.

Весь храмовый комплекс будет возведён в двух уровнях.

Первый – Крестильная, помещения для предоставления благотворительной помощи и просветительской работы, административно-хозяйственные помещения.

Второй уровень – культовые сооружения.

Высота храмового комплекса 36 метров, общая площадь 1200 кв.м.

Степан ЛАПІЧАК,
руководитель архитектурного
проекта, заслуженный
архитектор АР Крим

УКРАЇНСТВО

**СОТВОРІТЬ
МИЛІСТЬ БЛАГУ
– СКЛАДІТЬ
ПОЖЕРТВУ
БОГОВІ!**

**Банківський рахунок:
Парафія святих
Володимира і Ольги
м. Сімферополь
ОКПО 22325271,
р/р №26001301320244
ФКЦВ
«Промінвестбанку»
МФО 324430**

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

Меркезий ерни Къуртарыджы Христоснынъ шеревине тиклениледжек Кафедраль собор ишгъаль этеджек.

Сагъдан – чангъ къуллеси.

Кириште – Христоснынъ шеревине кильсе-мабет оладжакъ.

Мабет комплекси бутюнлейин эки юксекликте ерлешеджектир.

Бириджиси – крестильня.

О ерде мухтадж адамларгъа хайрие ярдымы этиледжек, маариф ишлери алынъп барыладжакъ, мемурий-ходжалыкъ ханелери оладжакъ.

Экинджи юксекликте – ибадетханелер оладжакъ.

Мабет комплексининъ юксеклиги 36 метрден ибарет оладжакъ. Бинанынъ умумий мейданы – 1200 кв. м.

Степан ЛАПИЧАК,
мимарлыкъ лейхасынынъ
ёлбашчысы, Къырым Мухтар
Джумхуриетинде нам
къазангъан мимар.

Он околдовал меня украинским языком

Я русская. Родилась и училась в Москве.
В Киев приехала работать
в театр Леси Украинки по распределению

Все мои познания в области украинского языка были на уровне «Заповіту» Шевченко и ряда народных песен, которые были неотъемлемой частью любого московского застолья. Тогда вообще любили петь... особенно в коммуналках.

На М. Лукаша обратил мое внимание Николай Платонович Бажан. Я

тогда уже перешла работать в Киевскую оперу и знала о его блестящих переводах, думала привлечь его к работе над комедией Шекспира «Укрощение строптивой».

«Есть человек, который сделает это лучше меня. Вот, возьмите, только с возвратом», – Николай Платонович протянул мне две книги. Это были переводы «Фауста» Гете и комедий

УКРАЇНСТВО

Лопе де Вега. Я обратила внимание, что взял он их не с книжных полок, а со своего письменного стола. Заметив мой взгляд, подтвердил, что часто перечитывает (заглядывает).

«Вы познакомьтесь не только с уникальным переводчиком, но и удивительной личностью. Только будьте осторожны – он бесребреник. Если ему не понравится, никаким пряником не заманите».

Лукаш согласился не сразу. Его смущало, что переводить надо не с подлинника, а готового либретто, сделанного А. Гозенпудом на русском языке для Большого театра.

«Я привык иметь дело только с оригиналом. А тут... как же можно?» Он открыл наугад томик Шекспира и прочитал на английском монолог Петруччио. Я тут же открыла клавиры и прочитала по-русски. Лукаш меня не перебивал, но как-то весь внутренне ждался, вернее сосредоточился, и когда я запнулась, с какой-то завязатостью и энергией, с небольшими паузами, заглядывая то в шекспировский оригинал, то в клавиры, закончил на украинском языке.

...Одним словом, он не сказал: «Я згоден», он ответил: «Я спробую», и на следующий же день пришел в театр.

Сначала он был ошеломлен! «Так вони ж жодної мови не знають! Не кажучи вже про ганебний стан української...» Действительно, тогда, за редким исключением, все разговаривали на русском языке, честно говоря, на плохом русском.

И Лукаш все свободное время стал проводить в театре. Входил всегда бесшумно, незаметно. Почти никогда не присаживался, а останавливался в дверях за занавеской. Было такое ощущение, будто он зашел на минутку. На самом деле пропадал часами, не только изучая тайны вокальной школы, но и поправляя, подсказывая, приучая к общению на украинском языке, исподволь объясняя всю его глубинность, музыкальность, певучесть. Удивлялся, что многие вокалисты, исполняя произведения на языке оригинала, не понимают смысла. Идет звукоизвлечение без интонационной окраски и смысловых акцентов.

Я никогда не видела в его руках портфеля. Но карманы его нереспектабельной одежды, как и подмышки, были забиты газетами, журналами, справочниками. А уходил он налегке. Чаще всего все раздаривал. Нет, вернее сказать, раздавал. Причем делал это ненавязчиво, незаметно, как бы к случаю, прося обратить внимание на то или иное выражение, слово.

Он был обескуражен итальянским произношением некоторых наших солистов. И не только подарил многим из них иностранные словари (тог-

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Бу, рус актрисанынь украинлернинь даий терджиманы М. Лукаш акъкъындаки аджайип макъалесидир. Мына бу макъаленинь базы парчалары:
О мени украин тилинен мефтюн этти.

М. Лукашкъа дикъкъатымны Николай Платонович Бажан джелъ эттирген эди. Мен о вакытта Киев операсына ишке авушкъан экеним, Бажаннынь аджайип терджимелеринден хабардар эдим. Оны Шекспирнинь «Инат къадынны бойсундырув» комедиясы узеринде ишке джелъ этмекни тшошонген эдим.

«Бу ишни менден де яхшы япаджакъ адам бар. Мына ал, амма къайтарып кель», дие Николай Платонович манъа эки китап узатты. Бу, Гетенинь «Фауст»ы ве Лопе де Веганынь комедияларынынь терджимелери эди...

«Сиз ялынъыз уникаль терджиманнен дегиль де, аджайип инсаннен таньш олурсынъыз. Амма мукъайт олунъыз – о, озь менфаатыны къыдырмагъан адам. Эгер бир шей бегенмесе, къандырып оламазсынъыз»...

Доницеттининь «Лючия ди Лиммермур» операсы украин санасында, украин тилинде ич бир вакыт саналаштарылмагъан эди...

Материалны огренип башлагъан сонъ, либреттода аркетлер пек аз олгъанына дешетлендим. Терджиман италян тилининь сырларыны, украин тилини энди айтмайым, бильгенинден гъайры, вокал ве сананы да бильмек керек эди.

«Аха... Вальтер Скотт, Доницеттининь интерпретациясында «Ляммер-мурлы келин» ве де Понтенинь либреттосы», – Лукаш либреттоны саифелер экен ишбу сёзлерни текрарлай эди. Либреттоны дикъкъатнен окъугъан сонъ козлюклерни сюрти ве манъа козь атып: «Станиславский янъы театр къурулса, ондан Доницетти киби музллифни чыкъарып атмакъ керек, деп айткъан эди. Сиз бунъа насыл бакъасынъыз?», деди.

Кене де о: «Яхшы, япарым» деп айтмады. «Терджиме этип бакъарым» деди.

Иште, «Лучия Ди Ляммермур» артыкъ 35 йылдан берли бизим театримизде М. Лукашнынь терджимесинде кете. Терджиман сёз ярдымынен музыканы ифаделеп олды.

Сонъундан исе эр шей данджорикдай айланьш башлады... Опера трушамыз биринджи кере четэльге

Ілюстрації
до «Декамерона»
Дж. Бокаччо.
Художник Г. Малаков

Публікується
мовою
оригіналу

да они еще были в диковинку), но часто просто где-либо в уголке, как бы невзначай, мимоходом занимался с тем или иным вокалистом.

Что примечательно, на книгах он никогда не делал дарственных надписей, давал просто так. Но по прошествии лет мне приятно было увидеть у Кости Огневого, Клавдии Радченко, Дмитра Гнатюка, Евгении Мирошниченко Лукашеви дарунки, стоящие на почетном месте.

Долго мучились с названием. «Строптивая» не имеет синонима в украинском языке. Чаще всего переводят как «норовлива». Лукаш категорически отвергал это название и после одной из репетиций он предложил идти от сути образа Катарини. Дело ведь не в ее норове. Она не хочет покоряться чужому насилию и быть предметом купли-продажи:

Не підкорив я Катаріну,
Ні, всемогутня любов
Мені збентежила всю кров,
Любов скоряє і мужчину
Там, де горить її зоря,
Нема раба й володаря.

«Приборкання непокірної» – так решили назвать, получив благословения М. Рильского и Н. Бажана. Спектакль пользовался шумным успехом.

Опера Доницетти «Лючия ди Ляммермур» никогда не ставилась на украинском языке, на украинской сцене. Ее постановка была связана с восхождением на театральный Олимп Евгении Мирошниченко, вернувшейся со стажировки из Миланского театра Ля Скала. Вообще состав был звездный: Белла Руденко, Елизавета Чавдар, Надежда Куделя, причем все хотели петь эту оперу только на итальянском. Тем более, что основные сцены и арии исполнялись в консерватории на языке оригинала.

Но когда я стала изучать материал, я пришла в ужас от бездейственности либретто. Нужен был переводчик, который бы не только владел всеми тайнами итальянского языка, не говоря уже об украинском, но и разобрался в вокале и сценическом действии.

Конечно, снова обратилась к Лукашу. «Так-так... Вальтер Скотт, «Ляммер-мурская невеста» в интерпретации Доницетти и либреттиста де Понте», – Лукаш протягивал эти слова, перелистывая либретто, то поднося текст к глазам, то неожиданно опуская голову. Создавалось впечатление, что читает носом. Потом протер стекла очков и пристально, испытующе на меня взглянул. «А вас не пугает замечание Станиславского, что если строить новый театр, то из него надо изъять такого автора, как Доницетти?» Конечно, я об этом знала и относилось это именно к «Лючии», и я стала убеждать, что потому и обратилась к Лукашу, что его перевод «Укрощения строптивой» не только убедил всех

пониманием переводчиком природы театрального действия, но и покорила своей музыкальностью. И опять Мыкола не сказал: «Я згоден». Он ответил: «Я спробую».

И вот уже 35 лет «Лючия ди Ляммермур» идет на сцене нашего театра в переводе М. Лукаша, который действительно сумел в слове раскрыть музыку.

А дальше все завертелось... закружилось... Оперная труппа готовилась к своей первой зарубежной поездке в Югославию, только что закончились успешные гастроли театра в Москве, мы с Бажаном работали над переводом «Хованщины» Мусоргского и «Катерины Измайловой» Шостаковича, а Лукаш по-прежнему часто захаживал в театр, только уже не со служебного, а с центрального входа. А так как он чаще всего и в любую погоду ходил без пальто, то его никто не останавливал, а если и спрашивали билет, он своего имени не называл, к администратору не обращался, а безропотно отправлялся в кассу и, купив самый дешевый билет, садился где-либо сзади, хотя имел полное право на бесплатный вход. Но думаю, что он хотел быть один на один с музыкой, которая для него уже стала необходимостью.

На все предложения театра о продолжении сотрудничества он отвечал отрицательно. И причиной тому было его неумное желание увидеть и услышать на сцене «Дон Жуана». Но на его предложение руководство не откликнулось.

«Я не могу себе представить, чтобы на столичной сцене ни разу не шел «Дон Жуан» Моцарта. Мо-цар-та!!!» – Он протянул это имя по слогам с сильным восклицанием. «Ні, Ірино Олександрівно, доки Ви не поставите Жуана, можете до мене не звертатися ні з якими пропозиціями». По наивности он думал, что это зависит от меня.

Разговор происходил у него на квартире, тогда он еще жил в коммуналке на улице Коцюбинского. Меня поразила аскетичность его бытия. Ничего лишнего... Есть где работать и где прилечь, именно прилечь, а не спать, не отдыхать. Заметив, с каким удивлением я рассматриваю его жилище, он как бы невзначай отметил, что когда Сократа привели в комнату, полную драгоценностей, тот промолвил: «Никогда не думал, что в мире столько вещей, которые мне никогда не понадобятся».

Меня особенно поражало его умение призывать на помощь своим аргументам высказывания классиков, и делал он это всегда по памяти, никуда не заглядывая.

А заглядывать было куда. Его знаменитая картотека! Деревянные ящички с карточками, которые мы при-

УКРАЇНСТВО

выкли видеть в библиотеках, были заполнены такими библиографическими редкостными данными, что грех было ими не воспользоваться, что я нередко и делала.

Когда меня через двадцать лет работы в Национальной опере «вернули» в театр Леси Украинки, то для своего дебюта, теперь уже в ранге главного режиссера, я взяла пьесу Юрия Щербака «Без надії таки сподіватись». Я уже ставила ее на учебной сцене театрального института имени Карпенко-Карого.

Но так назвать спектакль не разрешили. Маланчук мне долго доказывал, что без надежды надеяться нельзя. Что это нонсенс. Оставили только слово «Надеятись». Лукаш был возмущен беспредельно. А наутро позвонил и посоветовал всю поэзию Леси Украинки исполнять в подлиннике, доказывая, что театр носит имя Леси Украинки, а большинство его русскоязычных зрителей не знают всей прелести и глубинности ее поэтического склада, не знают даже звучания ее поэтических строк. И он, переводчик, стал защищать поэзию от перевода. Это было и наивно, и прелестно.

И актеры, и зрители сердцем восприняли впервые зазвучавшее в подлиннике поэтическое слово Леси Украинки на сцене Русского театра, носящего ее имя.

А потом этот спектакль лег в основу телевизионной версии, снятой на Укр-телефильме по заказу Центрального телевидения и демонстрировался от Камчатки до Черного моря. И сколько было получено благодарственных писем, и не только от украинцев, рассеянных по всей территории бывшей России-матушки. Восхищаясь игрой А. Роговцевой, В. Заклунной, Л. Кадочниковой, И. Буниной, зрители прежде всего благодарили за то, что услышали поэзию Леси Украинки в оригинале.

Когда Лукаш узнал, что запретили «Гнездо глухаря» В. Розова, спектакль, за который мне никогда не стыдно, это, пожалуй, самое достойное мое произведение, он был среди тех писателей, кто поддержал меня в трудную минуту, – М. Бажан, И. Драч, Д. Павлычко, Ю. Щербак, В. Коротич. И сделал он, конечно, по-своему. Дождлся, пока все ушли, и встретил меня на проходной словами Леси Украинки:

Гетьте, думи, ви хмари осіяні!

А «Дон Жуан»? С идеей его постановки он не расставался. Его перевод да ему никто не заказывал, договора не заключали, а он его сделал, выносил. Передо мною клавир, им подтекстованный, с правками и купюрами. И только сейчас я заметила на второй странице карандашную надпись: «вул. М. Коцюбинського, 2 кв. 23. Лукаш М. О.». Надпись, сделан-

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

– Югославиягъа бармагъа азырлана эди. Бундан эвель исе театринъ гастроллери Москвада мувафакъиетнен олып кечтилер. Биз Бажан иле берабер Мусоргскийнинъ «Хованщина»сыны, Шостаковичнинъ «Катерина Измайлова»сыны терджиме эте эдик. Лукаш исе, эвелькисы киби, театрге сыкъ-сыкъ келе эди. Ава насыл олгъанына бакъмадан даима пальтосыз юрген Лукашны кимсе токътатмай, ондан билет сорамай эди. О кенди адыны айтмай, мемуригъа мураджаат этмей, индемей барып уджуз бир билет ала ве салоннынъ энг сонъунда отура эди. Албу ки, театрге билетсиз кирмеге толу акъкъы бар эди. О къадар зарур музаканы о пайнозу динълемеге истегендир.

Театр онъа эмеждашлыкъны девам эттиремекни теклиф этсе де, о, даима ред джевабыны бере эди. Буннынъ себеби анълайышлы – о санада «Дон Жуан»ны корьмеге гъает истей эди. Лякин театрининъ ёлбашчылары оннынъ истегини ерине кетирмегенлер.

«Насыл ола да пайтахтымыздаки санада Моцартнынъ «Дон Жуан»ы ич бир кере косьтерильмедди. Мо-царг-ны!!!». О, бу адны айткъанда эр бир эджаны айрыджа теляффуз эте эди. «Ёкъ Ирина Александровна, Жуанны саналаштырмагъандже, манъа мураджаат этменъиз» деди о. О, аджемиллик япып, бу меселенинъ чезилуви манъа багълы олгъаныны зан эткендир.

Субетимиз оннынъ квартирасында олып кечкен эди. О вакъытта Лукаш Коцюбинский сокъагъындаки коммуналь квартирада яшай эди. О фукъаре яшагъанына айрелгенген эдим. Ич бир арткъач шейи ёкъ эди... Чалышмагъа, бираз ясланмагъа ер бармы – демек, ете. О, юкю не экенини бильмей, талмай-усанмай чалышты. Мен оннынъ квартирасыны бакънынъ тургъанымда о бирден Сократны анъды. Мегер бир кунъ Сократны ильванлар, къыйметликлер толу бир одагъа кетиргенде о: «Дюньяда манъа ич де керек олмагъан шейлер бу къадар чокъ олгъаныны бильмей эдим», деген экен.

Сёз келими, Лукаш лафа расы бир де-бир делиль кетиргенде, классиклернинъ сезлерини бир кереден айта эди. Меннен украин тилинде тек о лаф эте эди. Лукаш манъа украин тилининъ джазибелигини ве теренлигини анълатмакъ ичюн вакъытыны аслы да аймай эди.

ная его рукой. Значит, он его сделал, еще живая на старой квартире?! Каким же надо быть одержимым, сколько иметь терпения, веры, что мечта осуществится!

К сожалению, премьеры он не увидел и не услышал. Но, снова часами просиживая в театре, заботясь о форме и сути поэтического слова и его соответствия музыкальной драматургии, он говорил, что самое трудное в переводе либретто – передать эпоху и язык того времени, а не сопли. И надо думать, чтобы певцу было удобно. Вокализировать.

...Никто в театре не догадывался о его смертельной болезни.

Несмотря на свой непрезентабельный вид, он был истинным джентльменом. «Можете вважати мене неінтелігентною людиною, але я не можу зрозуміти, як це Ви живете серед українців і не опанували української мови. У Франції чи Англії Ви також би жили, не знаючи мови?»

И он единственный человек, который разговаривал со мной только на

украинском; он потратил много времени, чтобы приобщить меня к пониманию всей прелести и глубинности украинского языка.

Мне кажется, что знание языка он понимал не просто как форму общения. Недаром ему так близок по духу был Пантелеймон Кулиш.

Отечество ж собі ґрунтуймо в ріднім слові:

Воно, одно воно від пагуби втече,
Піддержить націю на предківській основі, –

Хитатимуть її політики вотще!
Переживе воно дурне вбивання мови,

Народам і вікам всю правду прорече...

Его имя должно стоять в первом ряду тех, кто отстаивает независимость и державность Украины.

Ірина МОЛОСТОВА (1929–1999),
народна артистка України,
видатний режисер театру та кіно

Ілюстрації
до «Декамерона»
Дж. Бокаччо.
Художник Г. Малаков

УКРАЇНСТВО

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантних посад державних службовців:

- державного виконавця підрозділу примусового виконання рішень відділу державної виконавчої служби Головного управління юстиції;
 - головного спеціаліста відділу кадрової роботи та державної служби Головного управління юстиції;
 - провідного спеціаліста відділу кадрової роботи та державної служби Головного управління юстиції;
 - головного спеціаліста відділу організаційного забезпечення, документування та контролю Головного управління юстиції;
 - провідного спеціаліста відділу нотаріату Головного управління юстиції;
 - провідного спеціаліста відділу реєстрації актів цивільного стану Сімферопольського районного управління юстиції (на період відсутності основного працівника);
 - старшого державного виконавця Центрального відділу державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції;
 - державного виконавця Залізничного відділу державної виконавчої служби Сімферопольського міського управління юстиції;
 - головного спеціаліста відділу державної виконавчої служби Сімферопольського районного управління юстиції;
 - державного виконавця відділу державної виконавчої служби Євпаторійського міського управління юстиції (2 одиниці);
 - заступника начальника Білогірського районного управління юстиції - начальника відділу державної виконавчої служби;
 - державного виконавця відділу державної виконавчої служби Білогірського районного управління юстиції;
 - державного виконавця відділу державної виконавчої служби Джанкойського міськрайонного управління юстиції;
 - старшого державного виконавця відділу державної виконавчої служби Красноперекіпського міськрайонного управління юстиції (на період відсутності основного працівника);
 - старшого державного виконавця відділу державної виконавчої служби Краснопольського районного управління юстиції;
 - державного виконавця відділу державної виконавчої служби Красногвардійського районного управління юстиції;
 - державної виконавчої служби Красногвардійського районного управління юстиції;
 - заступника начальника відділу державної виконавчої служби Судацького міського управління юстиції;
 - державного виконавця відділу державної виконавчої служби Ялтинського міського управління юстиції;
- Вимоги до кандидатів:**
- громадянство України;
 - повна вища освіта відповідного професійного напрямку з освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста;
 - володіння державною мовою;
 - уміння працювати на комп'ютері;
- на заміщення посад заступників начальників структурних підрозділів:** стаж роботи за фахом на державній службі або стаж за фахом в інших сферах **не меншого 3 років.**
- на заміщення посад спеціалістів:** стаж роботи за фахом на державній службі **не менше 1 року** або стаж за фахом в інших сферах **від 1 року до 3 років** (відповідно до певної посади);
- Особи, які бажають взяти участь в конкурсі, до заяви про участь в конкурсі надають наступні документи:
- заповнений особистий листок з обліку кадрів (форма П-2ДС);
 - копії документів про освіту;
 - копії паспорта і військового квитка (для військовозобов'язаних);
 - декларацію про доходи за 2008 рік;
 - копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера ДПА України.
- Документи приймаються впродовж 30 календарних днів з дня публікації оголошення про проведення конкурсу, за адресою:
95006, м. Сімферополь, вул. К. Лібкнехта, буд. № 16, кабінет 23.
- Додаткову інформацію про умови проведення конкурсу, про основні функціональні обов'язки, розмір і умови оплати праці, можна отримати у відділі кадрової роботи та державної служби за телефонами: **(0652) 546-316; 546-308».**

У світі немає аналогів

Володимира Денщикова, доцента Кримського університету культури, мистецтв та туризму я запізнала як майстра народної творчості на другому Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Відродження льонарства та народних художніх промислів України «Льон-фест»

Він відбувся наприкінці 2009 року у Києві, в новому Виставковому експозентрі Української Православної Церкви. Організували захід компанія «КОТІ-Льон» та Всеукраїнський благодійний фонд «Живодайне джерело». Поряд з іншими організаціями партнерську підтримку надали Українська Православна Церква та Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара». Майстер цього разу привіз невеличку колекцію і дуже був ра-

дий нагоді поспілкуватися із дизайнерами, які працюють із льоном.

Чимало людей, які завітали на виставку, зупинялися, як заворожені, біля незвичайних ікон, обплетених мереживом із лляної нитки. Зізнавалися, що бачать таке диво вперше.

– Це унікальна техніка, яку я сам придумав, – макраме-колаж, вузликове плетіння із використанням деяких видів руковної тканини, – розкриває секрети Володимир Денщиків. – Такою технікою

Володимир Денщиків та оформлені ним технікою макраме-колаж ікони

Володимир Денщиків у колі учасників арт-школи дитячої моди «Ясочка». Разом відроджують льонарство в Україні. Фотознімки авторки

УНІКУМ

я один у світі поки що користуюся, вона не має аналогів. Ніякими інструментами (спицями, гачками тощо) не користуюся, всі вузлики зав'язуються вручну. Кожен із них нарощується по міліметру залежно від товщини нитки. Так, якщо нитка півміліметрова, значить і вузлик нарощується по півміліметру. Використовую нитку завтовшки від 0,5 до 2 мм.

Володимир Анатолійович – народний артист України, заслужений діяч мистецтв АР Крим, який тридцять три роки пропрацював у театрі. Режисер, художник-постановник, артист Кримського академічного російського драматичного театру імені М. Горького – все це славні сторінки біографії шанованої людини. Зараз доцент, викладає в Кримському університеті культури, мистецтв та туризму у місті Сімферополі.

Макраме займається більше 30 років. Спочатку робив прикраси, кулони, дамські сумочки, потім – фантазійні роботи на площині. Осмілювався якось оформити лляною ниткою ікону. Із цього матеріалу створено чимало ліній на іконах, оформлених Володимиром Денщиківим. Точніше – ризи образів. Усі роботи в єдиному екземлярі, кожна нараховує кілька мільйонів вузликів.

Користуючись лляною ниткою, майстер намагається досягти не меншої краси, ніж та, яка створюється за допомогою золота-срібла та вражає нас у храмі.

І нехай на цих іконах немає дорогоцінних каменів, оксамитових та шитих перлами пелен, а лляна нитка не випромінює ніякого відчутного сяйва, вироби Володимира Денщикова зачаровують мереживною красою та приголомшують трудомісткістю. Це ж скільки зусиль треба докласти, щоб вив'язати кожен вузлик, стільки завитків та інших складних фігур!

Рукотворні ікони Володимир Анатолійович створював, захочений благословенням священнослужителів. Багато із них освячені церквою. Так, за благословінням митрополита Кримського і Сімферопольського Лазаря для храму, що відтворюється у Сімферополі, зробив ікону Олександра Невського на повен зріст.

Вироби Денщикова зберігаються у церквах і допомагають людям. Так, наприклад, дуже шанують прихожани ікону у храмі-маяку Миколи Чудотворця селища Малореченське у Криму. Майстер оповів також про цікаву долю ікони Ангела-хранителя, призначену для Ніни Матвієнко, яку співачка залишила в Тернопільській області при закладці монастиря, за що прихожани та духовництво теж були дуже вдячні.

Він із гордістю повідомляє, що ікону отримала і Софія Ротару. Його ікони є у багатьох відомих людей.

Роботи майстра бачили на виставках Німеччини, України та власне Криму. Вони зберігаються у приватних колекціях по всьому світу – в Україні, Росії, Чехії, Угорщині, Німеччині та США.

Світлана СОКОЛОВА

ПО-РУССКИ

Владимир Денщиків, доцент Кримського університету культури, мистецтв та туризму, в самобитній, ім же созданной технике макраме-колаж, узелковое плетение с использованием некоторых видов рукотворных тканей, создаёт уникальные оклады для икон. В своих работах использует только льняную нить толщиной от 0,5 до 2 мм.

С благословения митрополита Кримського и Симферопольского Лазаря для возрождаемого в Симферополе храма Денщикова создал икону Александра Невского в полный рост. Изделия мастера хранятся и почитаются в разных церквях Украины.

Его работы экспонировались на выставках в Германии, Украине и, собственно, в Крыму. Они хранятся в частных коллекциях в Украине, России, Чехии, Венгрии, Германии, США.

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Къырым санат ве туризм медениети университетининъ доценти Владимир Денщиків озюне хас услюпте ишлеген макраме-колаж – эль ишлемеси токъумаларынынъ базы чешитлерини къулланаракъ япылгъан тююмли орьме техникасынен озьгон икона первазларыны япа. О, озь ишлеринде 0,5-тен 2 мм къалынлыгъында кетен йипинден файдалана. В. Денщиків Акъмесджитте тикленген храм ичюн Къырым митрополити ве Акъмесджит Лазарининъ такъдирлеви иле А. Невскийнинъ иконасыны япты. Устанынъ ишлери Украинанынъ чешит кильселеринде сакъланалар.

Денщиківнынъ ишлери Алмания, Украина ве, кене де, Къырымда чешит сергилерде нумайыш этильген эдилер. Олар Украина, Русие, Чехия, Маджаристан, Алмания ве АкъШтаки хусусий коллекцияларда сакъаланалар.

Із Відня в Бахчисарай

Предмети культурного надбання кримських татар, що були вивезені під час нацистської окупації, повернулись до Бахчисарайського ханського палацу

Прес-служба Меджлісу оприлюднила інформацію, що до Бахчисарайського історико-культурного заповідника передано 26 музейних предметів – виробів декоративно-ужиткового мистецтва

кримських татар, які у повоєнний час знайшли прописку у Віденському етнографічному музеї (Австрія).

За ініціативи цього закладу 2008 року й було порушено питання про повернення на історичну батьківщину бахчисарай-

УНІКУМ

ських експонатів – зразків кримськотатарської вишивки, ткацтва, а також ювелірних прикрас.

Поверненню до Криму експонатів передували переговори й експертизи, в яких взяли участь дипломатичні представники України та Австрії, Міністерство культури і туризму України, Національна комісія з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів, а також уповноважені Бахчисарайського історико-культурного заповідника і Віденського етнографічного музею.

На церемонії передачі були першим заступником голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, голова Бахчисарайської райдержадміністрації Львмі Умеров, заступник генерального директора Бахчисарайського заповідника О. Гайворонський.

ПРИНАГІДНО. За межами Криму залишається ще значна кількість експонатів, що насильно були вилучені радянським керівництвом із музейного зібрання Бахчисарая в 1950-1980 роках. До Бахчисарая уже повернуті рукописні та стародруковані книги зі Львівського музею історії релігії, а також складено каталог кримськотатарських книг і рукописів, що зберігаються в Російській національній бібліотеці у Санкт-Петербурзі.

Гульнара КУРТАЛІЄВА – Укрінформ

ПО-РУССКИ

Как сообщили в пресс-службе Меджлиса, в Бахчисарайский историко-культурный заповедник передано 26 музейных предметов – произведений декоративно-прикладного искусства крымских татар, в послевоенное время оказавшихся в Венском этнографическом музее (Австрия).

По инициативе этого музея в 2008 году был поднят вопрос о возвращении на историческую родину бахчисарайских экспонатов – образцов крымскотатарской вышивки, ткачества, а также ювелирных украшений.

Заместитель генерального директора Бахчисарайского историко-культурного заповедника Олекса Гайворонский, выступая на церемонии передачи ценностей, отметил огромное значение жеста доброй воли музейных работников, а также правительства Австрии в возрождении культурного наследия крымскотатарского народа.

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Меджлисининъ матбуат хызмети бильдиргени киби, Багъчасарай тарихий-медений заповеднигине 26 музей предмети берильди. Булар дженктен сонъки вакытта Вена (Австрия) этнографик музейинде сакълангъан къырымтатар амелий-манзаралы санатына аит эсерлердир.

2008 сенеси мезкур музей багъчасарай экспонатларыны – къырымтатар нагъышчылыгына, токъумаджылыгына аит нумонелерни, къюмджылыкъ ильванларыны Ватангъа къайтармакъ тешеббюсинен чыкъты.

Багъчасарай тарихий-медений заповедниги баш директорынынъ муавини Олекса Гайворонский, Венадан кетирильген тарихий дегерликлерни такъдим этюв тедбиринде чыкъышта булунаракъ, музей хадимлерине, Австрия укюметине къырымтатар халкъынынъ медений асабалыгыны гъайрыдан тиклев ишине иссе къошкъанлары ичюн миннетдарлыкъ бильдирди.

Лауреат України Айдер Асанов

Престижну премію імені Марії Примаченко (Приймаченко) в галузі народного мистецтва за підсумками 2009 року Міністерство культури і туризму України присудило кримському татарині заслуженому майстрові народної творчості Айдеру Асанову із Бахчисарая та українцю Михайлові Онацьку з Полтавщини. Вітаємо!

Він народився 1928 року в Бахчисарая. Ще малим почав оволодівати секретами традиційного кримськотатарського мистецтва філіграні. Головним учителем був батько.

Вишукані мережані ювелірні прикраси були обов'язковою деталлю святкового вбрання кримської татарки і користувались великим попитом. А саме ремесло ювеліра-філігранника дуже шанували й поважали.

Оскільки всі близькі й далекі родичі протягом кількох поколінь займалися ювелірною справою, здавалось, і Айдер Асанов продовжить їх шлях. Але довелося аж на півстоліття залишити думки про улюблене заняття, оскільки сім'ю його разом з іншими співвітчизниками депортували до Узбекистану і вона змогла повернутися до Криму лише 1990 року.

Минуло ще чимало часу, перш ніж за допомогою товариства «Відродження Криму» Айдер Асанов відкрив свою

майстерню і започаткував школу ювелірної творчості.

Вироби учнів Айдера Асанова вирізняються бездоганним виконанням і виразними формами декоративних елементів, мають високу репутацію серед фахівців.

Браслети, сережки, пояси та амулетниці, створені руками майстра-філігранника, задовольняють найвибагливіші смаки, особливо подобаються жінкам, які цінують вишукані прикраси.

Айдер Асанов уміло поєднує мідь, мельхіор та смальту зі срібленням та позолотою, надає виробам святкового вигляду, оздоблюючи їх мініатюрними рельєфними розетками, підвісками та зерню. Із художнім смаком вдало використовує складні орнаменти, інколи застосовує вишукану тканину.

Роботи майстра експонувались на багатьох виставках ювелірної творчості в Україні, Туреччині, Польщі та Росії.

Світлана СОКОЛОВА

УСПІХ

На фотознімках: твори Айдера Асанова

ПО-РУССКИ

2009 год стал урожайным для крымчан в плане премий и наград. Так крымскотатарский заслуженный мастер декоративно-прикладного искусства Айдер Асанов из Бахчисарая стал лауреатом престижной премии в сфере народного творчества имени Марии Приймаченко.

Асанов известен не только в Крыму и Украине, но и за рубежом: его ювелирные произведения (браслеты, кольца, серьги, пояса, кошелек) экспонировались и в Турции, и в Польше, и в России и других странах. Его работы – это всегда праздник изысканности, красоты и гармонии.

Айдер Асанов создает ювелирные кружевные изделия, а легкость и воздушность им придает техника, в которой он работает.

Но не только украшениями может гордиться уста (мастер), но и учениками, которые учатся в школе ювелирного искусства. Ее Айдер-ага основал с помощью общества «Возрождение Крыма».

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

2009-нджи сенеси Къырымда чокъ инсанлар чешит мукъяфатларгъа наиль олдылар. Оларнынъ сырасында Къырымда нам къазангъан уста, белли къуюмджы, багъчасарайлы Айдер Асановдыр. О, Мария Приймаченко адына юксек мукъяфатынен такъдирленилды. Бу уста тек Къырым ве Украинада дегиль, дигер мемлекетлерде де белли. Айдер Асановнынъ къуюмджы ишлеринен Туркие, Полония, Русие ве дигер мемлекетлер таньштгълар. Уста эм озь ишлеринен, эм де талебелеринен беллидир. Айдер Асанов Къырым къуюмджылыкъ санат мектебини мейдангъа кетирди. Ве онынъ талебелери йыл-йылдан чокълаша. Бу макъаладе Айдер Асановнынъ иджадий ёлунен якъындан таньш ола биледжексингъиз.

Метр без канапки

Він може розповісти історію радянщини в анекдотах і напам'ять знає всі свої твори. Один із трьох засновників літературної течії 80-х – легендарної «Бу-Ба-Бу». Це людина-фонтан, що може розмовляти емоціями 24 години на добу. Він екстраверт, який щедро розкидається енергією, та викладач, що все розставляє за поняттями. До вашої уваги маєстро – Сашко Ірванець

Інтерв'ю відбувалося в потязі «Київ–Мінськ», в якому Олександр Ірванець їхав на фестиваль актуального українського мистецтва «Перелаз». Там планувалася презентація його книги «Рівне/Ровно», що її білоруською переклав письменник У. Арлов.

Наїдками, якими він запасся на дорозу, Ірванець не те що поділився з молодими літераторами, а віддав їм. Вони їхали на змагання з білоруськими поетами-слемерами. Коли голод усетаки пробрався до письменника, їсти вже було нічого.

– Віро, а у тебе є бутерброд? – звернувся до мене метр.

– Ні, – відказала, буцімт завинила чимось перед паном Олександром.

– Ну тоді розкажу історію про Івана Франка та Михайла Грушевського. Вони разом працювали у Львівському науковому товаристві Тараса Шевченка. Я про це читав у спогадах дочки Франка. Значить, було так: Грушевський і Франко поїхали до Італії. Грушевський на той час був уже достатньо заможним, а Франко жив бідно. Грушевський, звісно, їхав першим класом, а Франко – третім, так само у Римі – перший поселився у хорошому готелі, а другий у нічліжці. Грушевський їв у ресторані, а Франко якісь піріжки на лавочці. І у тебе немає бутерброда. Будемо розмовляти на порожні шлунки.

– Ви об'їздили майже всю Білорусь, що можете сказати про жителів цієї країни?

Білоруси – це північнослов'янські німці. Яюсь, коли я був там учергове, мені заявили: «У нас, у Білорусі, жити важко, але кажуть, що у вас – ще гірше». Те, що білорусам сказали, у те вони й повірили. Я люблю Білорусь, але часом я їх ненавиджу, наприклад, за випадок із п'ятирічним Колею, сином президента, якого на святкування дня Незалежності одягнули у генеральський мундир і кашкета. І він разом з батьком приймав військовий парад. Вибачте, але це вже якась Африка.

– Що цікавого знаєте про місто-герой Мінськ?

– У місті, неподалік площі Перемоги стоїть звичайний сталінський будинок, там колись жив Лі Харві Освальд, той, хто, за однією із версій, убив Кеннеді. Сам Освальд був лівих переконань, майже комуністом, одружився з біло-

рускою Мариною і певний час мешкав у Мінську. Російської мови його вчив молодий аспірант Станіслав Шушкевич, той, що потім став першим спікером незалежної Білорусі. Та не сподобалося Освальду життя в СРСР і він повернувся до США.

– Щодо Вашої літературної діяльності, розкажіть, а як, власне, Ви «дожилися», що стали бубабістом?

– Група створилася абсолютно випадково у 1985 році на семінарі в Ірпені, де я познайомився з Юрком Андруховичем, нам було тоді по двадцять чотири. Ми гарно розговорилися і домовилися зустрітися у Львові з Віктором Неборак, якого заочно добре знали. Юрко написав йому листа, де зазначив, що на противагу вже існуючим, на той час метафористам і сповідальникам, було б добре заснувати нову бурлескно, балаганну, буфонадну течію. Неборак узяв перші склади з цих слів, і це вибухнуло. Термін «бубабізм» використовується у літературознавстві багатьох країн світу.

– Знаю, що Ви забобонний, а які таємничі символи має ваше об'єднання?

СЛОВО

– По-перше, «Бу-Ба-Бу» – це три шістки, по-друге, ми таке фетишистичне об'єднання, зав'язане на таємних ритуалах, за що нас і називають останніми українськими масонами.

– Ви раніше в інтерв'ю казали, що байдуже ставитесь до критики, а є такі зауваження, на які варто реагувати?

– Це має бути критика рівних людей. Якщо мені щось каже який-небудь Неборак чи Андрухович, я прислухаюся, і таке бувало, бо це люди, які пишуть на тому ж рівні, що і я. Те, що написано кимось в інтернеті чи газеті, мене абсолютно не зачіпає. У Літінституті нас дуже добре «строїли» і на рівні поетичних семінарів ми пройшли таку школу, що ніяка критика не страшна. Думка неука мене не цікавить.

– Пане Олександр, а що Ви робите зі своїми творами, якщо вони здаються Вам невартісними?

– У мене є незакінчені тексти, які я відкладаю, сподіваючись колись до них повернутися. Щиро бажаю прожити дев'яносто років і все дописати.

– Які Ваші твори ми зможемо побачити наступного року?

– Я підписав договір із видавництвом «Фоліо» і 2010 року побачать світ чотири моїх книжки: поезія «The best of Irvanets», книжка малої прози, перевидання роману «Рівне/Ровно», і новий роман, який я зараз намагаюсь дописати.

– Ви не хочете, щоб вас включали до шкільної програми, кажете, що вона «запліснявіла», а чим її можна освіжити?

– Юрко Андрухович якось мені розповів, що його дорослу повість «Рекреації» включено до програми чи то восьмого, чи дев'ятого класу. Діткам по чотирнадцять років, а у книжці йдеться про свято воскресіння Духа, на яке приїжджають молоді поети. Що школярі зрозуміють з цього, і яка буде цензура того тексту?

Мені взагалі не треба, щоб мене вивчали, я пишу, видаю книги. Нормально, коли людина сама доросте до того, що купить мою книжку, а якщо ні, то заради Бога, а силою насаджувати мені противно.

– Олександр, а Ви можете прожити на гонорари за ті книги, що побачили світ?

– Однією літературою прожити неможливо, тому я працюю ще й редактором і журналістом. Більш-менш можна заробляти, перекладаючи п'ять-шість книжок на рік, особливо з польської, але тоді у мене не буде часу на писання своїх книг.

– Ви багато стажувалися за кордоном, знаю, отримали стипендію ім. Фулбрайта. Які враження від Америки?

– Я двічі був в Америці і казав своїм друзям: чим більше я люблю цю країну, тим більше хочу додому. Я дуже лег-

ПО-РУССКИ

Он может рассказать историю совка в анекдотах и наизусть знает все свои произведения. Один из трёх основателей литературного течения 80-х – легендарного «Бу-Ба-Бу». Это человек-фонтан, который может говорить эмоциями 24 часа в сутки. Он экстраверт, который щедро излучает энергию, и преподаватель, всё расставляющий по понятиям. Вашему вниманию – маэстро Сашко Ирванець.

Вот один из фрагментов беседы, происходившей в поезде «Київ–Мінск», в котором Александр Ирванець ехал на фестиваль актуального украинского искусства «Перелаз». Там планировалась презентация его книги «Рівне/Ровно», переведённая на белорусский писателем У. Арловым.

– Вы долго стажировались за границей, получили стипендию имени Фулбрайта. Какие впечатления от Америки?

– Я дважды был в США и говорил своим друзьям: чем больше я люблю эту страну, тем больше хочу домой. Я очень легко адаптируюсь в любом городе – только приехал из Штатов, уже на следующий день бегал по Киеву, решал вопросы. Америка прекрасная страна, но туда нужно ехать навсегда. Американцы очень наивные люди, совсем как дети.

НОВОРІЧНЕ ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Народе мій, задовбаний, забитий,
Мов доктор Паркінсон на роздорозжж!
Я все ж тебе продовжую любити.
Тож зараз щось як бовкну, як зморозжу!..

Буває, звечора душа – бездонна діжка.
Ми долю, мов козу по п'яні водим,
А вранці ледь підводимося з ліжка,
І підсумки безрадісні підводим.

Так й рік старий сумні залишить віхи,
Не радує ніщо нас, і не бавить.
У світі нам не залишилось втіхи –
Південна Африка, і та накрилась навіть.

Тож ми з пустими картами банкуєм,
Не хтось один, цілісінька країна.
Ще, правда, є попереду Ванкувер,
Та хто в нас вміє плигати з трампліна?

В політиці ж тим більше все давно
З'ясовано, і висновки незмінні.
Там кожне чмо вважає, що воно
(І лиш воно!) потрібне цій країні.

Тому нам ані біло, ані чорно,
Нам ані плохо, ані харашо –
Якщо ми вибираємо з нічого,
То й виберем собі якесь ніщо.

Та поки що переведемо подих
І додивимось новорічний сон:
Три доктори-волхви стоять при вході:
Альцгеймер, Даун й той же Паркінсон.

Хоч за плечима в них важка дорога
І пил тії дороги на плечах,
Не безнадія навіть – безнадьога
Так сумно в їхніх світяться очах.

Вела їх зірка, та умить погасла,
Забилось небесне решето.
Хоч очі і вдивляються у ясла,
Але у яслах – невідомо хто.

Пізнати й роздивитися не можна,
Хоч як ти головою не крути:
Чи тигр з косою, чи свиня грипозна,
Чи бик донецький, для своїх крутиї?

Та хто б там не лежав, воно, по суті,
Як вище говорилось, повне чмо,

Тому волхви йому і принесуть
Пакуночок смачного ГМО.

А також – замість ладану і смирни –
Із димедрольчиком валокордін,
Щоб рік був хоч би лагідним й сумирним,
Бо вдалим вже навряд чи буде він.

Та з певністю не буде він і гіршим.
Він просто стане з попереднім в ряд.
Говориться ж: «Хай гірше, аби інше» –
Сумна народна мудрість після втрат.

Наш номер ще не випав! Кінь не вибіг!
Бо на Майдані й він, і ти, і я.
Тому п'ять років, як зробили вибір.
І допомгло воно? Щось не дуже...

Отож пора нам сон цей перервати
(Не гоже спати в новорічний час!)
І одне одному почати дарувати
Те добре, що є в кожному із нас.

Самі ми бути вміємо щасливі,
Хай подиха держави динозавр!
Ми можемо сказати: «Да пашлі ви!»
Усім, і тому, хто це нам сказав.

Засмикані нещадною добою,
Ховатись все ж не будемо в куцці,
А просто поділімося любов'ю,
Яка живе у кожного в душі.

Жорстке життя заламує і трощить,
Та думаю, нікому не облом
Ділитися останнім, найдорожчим,
В душі найглибше схованим добром.

І як колись життя присмалить п'яти
В далекім чи близькому майбутті –
Згадаємо 2009-й,
Як не найгірший в нашому житті.

Ще мусим пережити певні дати.
(Це розуміє він, і я, і ти) –
Кінця часів в 12-м діждати,
А перед тим ще Євро провести!

Життя відділить зерна і полуку.
Є час на релакс, є – на боротьбу!
І в результаті все в нас буде кльово,
Не був би я Підскарбій «Бу-Ба-Бу»!

СЛОВО

Ім'я Олександра Ірванця у сучасній українській літературі дуже добре відоме. Як мінімум, від 1985 року, коли народжувалась, без сумніву, найвідоміша літературна група «Бу-Ба-Бу». Окрім Ірванця, її заснували Юрій Андрухович та Віктор Неборак, мимоволі до неї відносять і поета Петра Мідянку.

Ірванець належить до вісімдесятників, авторів нової хвилі, які зі щільно закоркованої тоталітарної пляшки випускали сміх, іронію та сарказм, посивілий радянський світ замінювали карнавалом, а літературу зводили до корита постмодернізму, у якому поєднують пізній український модерн з авангардом.

Карнавальний необароковий виступ для бубабістів є типовим. Народжується гра з текстом та читачем, імпрровізація, колаж. Притягує еротика та магізм. Усупереч тому, що вісімдесятники були позбавлені такої уваги, якою втішалася генерація шістдесятих років, одне їм неможливо заперечити: вони повертають українську літературу туди, куди вона завжди прямувала у світліші миті історії. Духовний заряд їхніх творів сьогодні ближчий Заходу. Можливо тому, що в душах цих авторів аж занадто присутній біль під час згадки про долі батьків та дідів.

Олександр Ірванець є винятковим представником постмодерної дискусії в сучасній українській літературі. Він – автор книг «Вогнище на дощі» (1987), «Тінь великого класика та інші» (1991), «Вірші останнього десятиліття» (2001), «П'ять п'єс» (2002), «Рівне/Ровно (нібито роман)» (2002), «Очамимря» (2003), «Recording i inne utwory (2001)» та «Любіть!» (2003), звідки сягає корінням також вибране на цій сторінці, публікувався у часописах «Четвер», «Перевал», «Сучасність».

У ранньому періоді його творчості присутній морально-естетичний погляд «шістдесятності», оті українські варіанти оксамитового сопреалізму, які Ірванець майстерно пародіює у текстах з бубабістського періоду. Творчий метод Олександра Ірванця критика називає «жонглюванням» – поет вільно поводить із словами, фактами та мистецьким зображенням дійсності.

Політичні, культурні та соціальні реалії отримують у творчості Олександра Ірванця гротескний вигляд (Київ може бути матір'ю панамських, сальвадорських та сурінамських міст). Ірванець часто нібито навмисне балансував на межі кітчю, грався зі стереотипами кітчової культури, і таким чином своїми віршами витворює віртуально-гротескну альтернативу шизофренічної щоденності.

Рене КОЧІК, україніст із Праги

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

О, Совет девирини мьскыллагъан лятифелерни биле ве озь эсерлерини эзберден айта. 1980-нджы сенелерде пейда олгъан эфсаневий «Бу-Ба-Бу» эдебий акъынтынынъ учь тэсисчисинден биридир. О, джошкъун инсан олып, куньде 24 саат девамьнда лакъырды эте биле. о, кенди энергиясыны джумертликнен сачкъан экстраверт, эр шейни ери-ерине къойгъан бир оджадыр. Сизинъ дикъкъатынъызгъа маэстро – Сашко Ирванец.

Онынънен «Киев-Минск» тренинде олып кечкен субетлеринден бир парчаны кетиремиз.

О куньлери Александр Ирванец «Перелаз» актуаль украин санат фестивалине кете эди. Тедбирде онинъ белорус тилинде (терджиман языджы У. Арлов) чыкъкъан «Рівне/Ровно» китабынынъ такъдими олып кечеджеги къарарлаштырылгъан эди. – Сиз четэлье чокъ булундынъыз, билем ки, Фулбрайт адына стипендияны къазандынъыз. Америка насыл теэсуратлар къалдырды?

– Мен Америкада эки кере булундым ве озь достларымнен субетлешкенimde, даима бир лафны айта тургъаным: «Бу улъкени (Американы) не къадар чокъ севсем, о къадар да чокъ эвиме къайтаджакъ олам». Мен эр анги ерге тез алышам. АКЪШтан къайтып кельгенимнен экинджи куню Киевде чапкъалап юрдим, бир сыра меселелерни чезмеге тырыштым. Америка аджайип дияр, амма о ерге кочьсенъ, бутюнлей кочьмек керексинъ. Америкалылар зарарсыз адамлар, тыпкъы балалар киби.

Фулбрайт адына программаны эда этеткъанымда, Огаст Вильсоннынъ драматургиясыны тедкъикъат этим, бу языджы Африкадан келип чыкъкъан бир америкалы къоранта акъкъында пьеса язгъан.

ко адаптуюся у будь-якому місті – тільки приїхав із США, вже наступного дня бігав по Києву, вирішував справи. Америка прекрасна країна, але туди треба їхати назавжди. Американці дуже наївні люди, зовсім як діти.

Під час програми імені Фулбрайта я досліджував драматургію Огаста Вільсона, він писав п'єси про афроамериканські родини. Я переклав п'ятнадцять сторінок однієї з них «Gem of the Ocean», але це дуже копітка робота, тому що вони написані афроамериканським сленгом. Ця п'єса абсолютно проектується на українську ситуацію – за кілька років після звільнення раби нарікають: коли я мав хазяїна, то мав штани, мав що їсти і де спати. Зараз я маю свободу, діряві штани і не маю що їсти і де спати. Навіщо мені ця свобода?

– У своїх книжках Ви багато характеризуйте наш народ, а який ідеальний українець?

– Українець має бути успішним. Сергій Жадан одного разу сказав, що ідеальний українець – це Андрій Шевченко, хлопець із центральної України, син прапорщика, який не говорить українською і середньою володіє російською, але він є спортсменом, найкращим у світі футболістом і досягнув найвищих висот – отримав нагороду «Золотий м'яч».

Українець мусить мати ідеал, можливо, – це Гоголь, чи музикант Гудзь, на жаль, останнього мало хто знає, чи, наприклад, Сікорський, який виїхав до США і збудував там перший у світі гелікоптер. Ці імена потрібно популяризувати серед українців.

– Ви багато подорожуєте, можете сказати з власних спостережень, що ідентифікує українців?

– Українець є анархістом. Нашою важливою рисою є козаччина. Недавно я зустрівся у Варшаві з білоруським науковцем Андрієм Москвіним, який через громадську діяльність змушений був

виїхати з Білорусі. Він тільки-но приїхав із Трускавця, де лікувався, і я запитав його, чи наша Україна така, як Білорусь, а він сказав: «Ні, у вас на зупинках люди про політику говорять». Українець вільно може висловлюватись проти влади і його ніхто не битиме за це. У нашому гімні є слова: «душу і тіло ми положим за нашу свободу». Це не просто слова, це символи, і це ідентифікує нас.

– Сашко, Ви, як літератор, своїми творами доповнюєте життя читачів, а в чому, власне, знаходите себе сучасний українець?

– Коли 2006 року українці потрапили до чвертьфіналу чемпіонату Європи, я саме був у Німеччині. Усюди там висіли прапори, тих країн, які пройшли у фінал і відповідно український стяг майорів. У Мюнхені після мого творчого вечора ми пішли дивитися, як українська команда грала зі швейцарською, тоді ми виграли по пенальті. Ті німці, що були з нами у пабі, вболівали за Україну. А мюнхенські українці тоді ж докоряли мені, чого Блохін, тренер української команди, дає інтерв'ю російською й ігнорує українські запитання. Україна тоді виграла, увійшла до вісімки найкращих футбольних держав світу, і я сказав їм, от, бачите – цих одинадцять людей зробили набагато більше для України, ніж тисячі дипломатів. Зараз у російськомовному Донецьку п'яні хлопці ідуть з пляшками пива, накинувши на плечі синьо-жовтий прапор і скандують: Україна-Україна.

Кожен десятий українець живе у Донецькій області. Лівий берег перетягує правий, тому я не знаю, у чому знаходить себе українець у різних містах країни, але вони зрозуміли, що вони – не росіяни. У мене є знайомий вірменин, дуже проросійський. Я йому кажу: я бездоганно знаю російську мову, бо вчився у Літінституті у Москві, але все одно буду для них паршивим хохлом, а він – поганим чуркою, ким би він не був,

СЛОВО

У квартирі Василя Бикова у Мінську (зліва направо) Валерій Казаков, вдова Сергія Бикова Ірина Бикова, Олександр Ірванець, Алесь Пашкевич

...
Хтось говорить про гроші,
А для мене з цих пір
Листя чорної груші –
Найдорожчий папір.

Легко не зрозуміти,
затоптати у гній.
Найжорстокіша в світі
Девальвація мрій.

ЛОЛТА
А в слово «тіло» влито слово «літо».
Це світле тіло – ледь нестиглий плід.
Все солодко у дні неповноліття,
А після Спаса – кожному до ніг.

Бери за так, коли не за спасибі.
А горлом запитання, наче спазм:
Якщо нікого не спасе Спаситель,
Кого спасе цей яблуневий Спас?

...
Раптово усі поставали борцями.
Усі з піджаків майорять прапорцями.

А я – не борець, не трибун, не оратор.
Дурна в мене вдача, паскудний характер.

Не маю позиції, навіть – і пози,
Отож баланую між віршів і прози.

Але не пишу я в ній про патріотів,
Про славне лицарство – про них і поготів.

Чи то – поготів? Ні, здається – поготів.
Також не пишу я про гуннів, про готів,

Ані про манкуртів, ні про яничарів,
Ані про Батурин, ані про Почаїв,

Ні про Калнишевського, ні про Мазепу.
Варю собі каву. Читаю газету.

Ходжу до клозету. Ходжу до театру.
Палю сигарети. Здебільшого – «Ватру».

Оскільки ні «Кемелу», ні «Галуазу»
Ніхто не припше із Бродвею й Монмартру.

ВІРШ ДО РІДНОЇ МОВИ
Як ти звучиш калиново-дубово,
Рідна моя, моя матірня мово!

Слово м'яке, оксамитове, байкове.
Слово є дідове. Слово є батькове.

І Білодідове. І Сивоконеве.
І Чорноволове вже узаконене.

В соннім спокої вогонь твій ледь бився.
Але страху я тоді натерпівся!

З тої халепи не вийшли б ми зроду,
Кляпи, здавалось, в ротах у народу.

Та щоб підняти тебе із гробовищ,
Встали до герцо Жулинський, Грабович!

Щоб воскресити тебе з домовини,
В діло пішли каменюки й дубини.

Вороне чорний! Даремно ти кричеш!
Ріднеє слово жие і є – бачиш?

Рідна моя, українська мова
Житиме вічно – кльова, фірмова!

ПО-РУССКИ

Имя Александра Ирванца в современной украинской литературе хорошо известно. Как минимум, с 1985 года, когда рождалась, без сомнения, самая известная литературная группа «Бу-Ба-Бу». Кроме Ирванца, её основали Юрий Андрухович и Виктор Неборак, непризвольно к ней относят и поэта Петра Мидянку.

Ирванец один из восьмидесятников, авторов новой волны, которые из плотно закупоренной тоталитарной бутылки выпускали смех, иронию и сарказм, посевший советский мир заменяли карнавалом, а литературу сводили к корыту постмодернизма, в котором соединялись поздний украинский модерн с авангардом.

Карнавальное в небароковом стиле выступление для бубабистов было типичным. Рождается игра с текстом и читателем, импровизация, коллаж. Притягивает эротика и магизм. Вопреки тому, что восьмидесятники были лишены того внимания, каким тешилась генерация шестидесятых годов, нельзя не заметить: они возвращают украинскую литературу туда, куда она всегда стремилась в светлые мгновения своей истории. Духовный заряд их произведений сегодня ближе Западу. Возможно из-за того, что в душах этих авторов чрезмерно живуча боль памяти о судьбах отцов и дедов.

Александр Ирванец является исключительным представителем постмодернистской дискуссии в современной украинской литературе. Он – автор книг «Очаг под дождём» (1987), «Тень великого классика и другие» (1991), «Стихи последнего десятилетия» (2001), «Пять пьес» (2002), «Очамимря» (2003), «Recording i inne utwory» (2001) и «Любите!» (2003), публиковался в журналах «Четверг», «Перевал», «Современность».

В начале его творчества просматривался морально-эстетический взгляд «шестидесятничества», те украинские варианты бархатного соцреализма, которые Ирванец мастерски пародировал в текстах бубабистского периода. Метод Александра Ирванца критика называет «жонглированием» – поэт вольно обращается со словами, фактами и художественным изображением действительности.

Политические, культурные и социальные реалии получают в творчестве Александра гротескную форму (Киев может быть матерью панамских, сальвадорских и суринамских городов). Ирванец часто будто специально балансировал на грани китча, играл со стереотипами китчевой культуры, и таким образом своими стихами создает виртуально-гротескную альтернативу шизофренической повседневности.

Рене КОЧИК, украинист из Праги

і як би він не любив Росію, тому тут треба добре подумати про те, що ти – є ти і бути собою. Навіть якщо ти живеш на Луганщині і твоя мова російська. Українець має асоціювати себе з тим, хто досягнув успіху, але нізачо не зі Смешком, який утік до Росії.

– Ви добре пам'ятаєте радянщину, розкажіть якусь історію з тих часів?

– За півроку до своєї смерті Брежнев востаннє відвідав АзРСР, якою тоді правив Гейдар Алієв. У той час я служив в армії, був молодшим сержантом. Нас усіх загнали у ленінську кімнату, щоб ми дивилися доповідь Брежнева в Азербайджані. Хтось там грав у карти, хтось листа додому писав. А я слухаю і чую, як Леонід Брежнев уже четвертий раз висловлює глибоку подяку дорогому Леоніду Іллічу Брежневу за великий внесок у розвиток Азербайджану. Брежнев замість своєї доповіді взяв текст Алієва, переплутав. А після цього перервали трансляцію на п'ять хвилин. Замінили доповідь в руках у генсека. Я на другий день перечитав усі газети, але, звичайно, і «Правда», і «Красная звезда» надрукували саме правильну Брежневську доповідь.

– Пане Олесю, а про що Ви мрієте?

– Немає у мене мрії, вони всі збулися. Я ще, може, хотів би отримати високу нагороду, щось на кшталт Нобелівської премії, але це чисто прагматична ціль. Насправді, мені комфортно жити – я пишу твори, їх хтось читає, мені не потрібно, щоб мене читали десять мільйонів. Я маю того читача, на якого заслу-

говую. Ще десять років тому я б відповів, що мрію мандрувати. Та за ці роки я вже стільки побачив, практично не залишилось жодних земель, де б я хотів побувати, окрім Єрусалима, тож я дуже хочу поїхати до Ізраїлю.

– Цікаво, Ви об'їздили вже всі українські землі, чи десь ще не були?

– Як це не дивно, але я жодного разу не був у Криму. При цьому Чорне море я об'їхав по периметру – був в Одесі, в Очакові, був в Румунії (Констанца), і в Болгарії на Чорноморському узбережжі – і у Варні, і в Несебрі, і в Созополі. Був у Туреччині. Також був у Росії, біля Сочі, в містечку Лазаревское, ще у сімдесяти роки минулого сторіччя. Моя мама отримала путівку туди, і взяла мене й сестру на море. А от Криму ніколи не бачив. Крим для мене – це Олександр Грановський, мій однокурсник по Літінституту, який живе десь неподалік Євпаторії, має там будинок, і пише мені листи по інтернету. Часом він приїздить до Києва, ми з ним ходимо на каву, і він мені розповідає, як там справи на тому півострові. А ще в Острозькій академії у мене є студентка Яна Щербань, вона родом з Криму, і, здається, навіть, була авторкою «Кримської світлиці». В Острозі є й іще кілька студентів з Криму. Вони чудово говорять українською, і рідко їздять додому – бо далеко. Словом, Крим я люблю, але звіддалік, з відстані. Якщо колись мене туди запросять – із задоволенням поїду.

Віра МАКОВІЙ

СЛОВО

ЛАТИНОУКРАЇНСЬКА ВЕЛИЧАЛЬНА

**І для кожного козаченька
Від нетяги до отамана
Є одна Україна-ненька,
Але є ще й Панама-мама.**

**Київ – мати городів панамських,
Сальвадорських і суринамських,
І пуерто-, і коста-риканських,
І радянських, і пост-радянських, –
Всіх, де чують себе панами
Громадяни країни Панами.**

**Лийся, пісне моя, мов текіла!
Досягни мудреця і дебіла,
І нарколога, і наркомана –
Всіх нас криє мама-Панама.**

**А як нам уже майже хана,
Спрагло губи шепнуть «Пана...»
Маєм встати. І знов над нами
Шелестить знамено Панами!**

...

**Вже лігня ніч допита до останку.
Вже жовті плями в кленів на щоках.
Бловоти на осіннього світанку
Стікає жовто по моїх шибках.
На обрії, на шпичаках чорнолісу
Докорчуються трупики ідей.
Розпливчастий, як з полотно
Чурльоніса.
З туману виповза осінній день.**

О. Ірванець

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

Земаневий ураин эдебиятында Александр Ирванецининг ады чокътан беллидир. Оны энгъ аздан 1985 сенесинден берли таныйлар. О вакъыт энгъ белли эдебий группа – «Бу-Ба-Бу» догъгъан эди. Ирванецтен гъайры, оны Юрий Андрухович ве Виктор

Неборак мейдангъа кетирген эдилер. Бу группагъа шаир Петр Мидянка да кире.

Ирванец сексениджи сенелерде пейда олгъан шаирлерден биридир. Яш муэллифлернингъ

янгы далгъасынен эдебиятка кшошуды. Олар къапалы тоталитар девиринде кульмеге, аяткъа иджвий бакъмагъа билип, эдебиятта украин модернини авангарден битиштире эдилер.

Бубабистлер необарокко условинде карнавал чыкъышларыны япкъанлар. Метн ве окууйджынен оюн, импровизация, коллаж ортагъа чыкъалар. Эротика ве магизм озюне джелъп этелер. Алтмышындык сенелерде шурет къазангъан эдилерге бакъкъанда сексениджи сенелернингъ эдилери буюк диккъаттан марум олсалар да, олар украин эдебиятыны онынгъ даима ынтылгъан тарафкъа къайтаралар. Олар

язгъан эсерлеринингъ рухий маиети даа чокъ гъарпкъа якъындыр. Ихтимал, бу эдилер озъ баба-деделеринингъ адджы такъдирлерини унуталмагъанлары ичюн, сербестликке таба адым атмагъа гърышкъанлар. Александр Ирванец земаневий украин эдебиятындаки постмодерн мунакъшаларнынгъ иштиракчиси ола. О, «Ягъмур астында оджакъ» (1987), «Улу классикнингъ кольгеси ве дигерлер» (1991), «Сонгъки он йыллыкънынгъ ширилери» (2001), «Беш пьеса» (2002), «Очамиря» (2003), «Recording i inne utwory» (2001) ве «Севингиз!» (2003) адлы китапларнынгъ муэллифи ола. Эсерлери «Четвергъ», «Перевал», «Современность» кибиде междмуаларда басылгъанлар.

Эдинингъ иджадий ёлунингъ башында «алтмышындыкълар»нынгъ маневий-эстетик мевзулары акс олун, о, бубабист девиринде язгъан метнлеринде сопреализминингъ украин вариантыны усталыкънен такълид эте. Тенкьидчилер Александр Ирванецинингъ иджадий усулыны «жонглёрлыкъ» деп адландыралар. Чюнки шаир сёзлерден, факт ве акъикъатны бедий тасвирлеуден энгиль-ельпи файдалана.

Александр Ирванецинингъ иджадын да сиясий, медений ве социаль керчек гротеск шекильде айдынлатыла. (Иджадын да Киев шеэри Панама, Сальвадор ве Суринами шеэрлеринингъ анасы кибиде ангъыла).

Анна-Марія – королеви Крим-ТВ

Сестри-близнючки Анна і Марія Опанасюк уже є досить відомими вокалістками. І не лише в Криму, де народилися, а й загалом в Україні та навіть за кордоном. Торік восени кримчанки вибороли Гран-прі на Міжнародному арт-фестивалі та конкурсі «Вітри надії», котрий відбувся в концерт-холі «Сохо-сквер» у місті Шарм-ель-Шейх.

А напередодні Нового року дівчата отримали від Крим-ТВ звання «Найкращий дует року»

-За звичай артисти на Новий рік працюють. А що робили ви?

– Ми зустрічали Новий рік удома, разом із батьками і маленьким братиком Давидом, якому 21 грудня виповнився один рік. Узагалі останнім часом ми рідко буваємо в Криму. На свята було багато запрошень на концерти, до того ж не лише новорічні, а й на День міліції, День прокуратури, корпоративні вечірки. Тож вирватися додому навіть на кілька днів було нелегко.

– А чого це раптом вами міліція з прокуратурою зацікавилися?

– Ми є студентками Харківської національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого. Нам порадили вступити туди батьки. Вони також юристи. Хоча й творчі люди. І нас із сестрою завжди підтримували. До слова, наші батьки познайомилися саме в цій академії.

– Своє майбутнє ви все ж таки пов'язуєте з юриспруденцією, а не з вокалом?

– А ми й вокалу навчаємось. І дуже серйозно. Ми – студентки Київської академії естрадно-циркового мистецтва. Одне другому не заважає. Навпаки, допомагає.

Фотознімки
Івана Дадіверіна

ТВОРЧИСТЬ

– І чим же вам допомагає юридичний інститут?

– Юридична освіта допомагає у спілкуванні з людьми. А нещодавно нам до рук потрапила книжка про юристів-невдах у світовій літературі. До них, як виявилося, належать Лев Толстой, Анна Ахматова, Вольтер, Бальзак... До речі, Петро Чайковський мав юридичну освіту. І Лара Фабіан. Хотіли б і ми бути такими «невдахами».

– Те, що ви близнючки, сприяє чи ні у житті?

– Ми вважаємо, що це приносить нам тільки користь. Одна для другої ми є найкращими подругами, порадиницями, критиками. Маємо спільну мету, мрію, світогляд. Нині навіть думаємо однаково.

– Мабуть, дуже зручно складати іспити? Можна вивчити лише половину предметів. У нас на потоку навчалися близнюки. Так вони екзаменаторів до сказу доводили. Бо їх ніхто не міг розрізнити.

– Ми жодного разу не скористалися своєю схожістю. Ні в школі, ні в академії. Хоча думка слухна. Може, колись нею і скористаємось.

– А кавалери вас не плутають?

– У нас багато шанувальників. Ми з сестрою зазвичай подобаємося вдвох, разом. До того ж і самі маємо схожі смаки. Тож часто закохуємося в одну й ту ж людину. Щоправда, досі не було нічого серйозного. Напевно, це тільки захоплення, а не кохання.

– Які враження від перемоги у «Вітрах надії»?

– На конкурсі була дуже напружена атмосфера і сильна конкуренція. Ми не сподівалися на перемогу. Адже їхали, аби просто виступити на знаменитій сцені концерт-холу «Сохо-сквер», де співали найяскравіші зірки світу, такі, як, скажімо, ВоннеуМ, Діма Білан. Потоваришували там із дівчатами з Одеси, також сестрами-близнючками. На конкурсі виконали одну пісню англійською, другу – українською. Та ні добрим вокалом, ні знанням мов на мистецьких перегонах уже нікого не здивуєш. До того ж головою журі була переможниця «Євробачення-2004» Руслана, яку взагалі важко чимось здивувати. І не таке бачила. Тому й обрали джаз, затанцювали степ, а українську народну пісню презентували в сучасній обробці. Вибороли 100 балів зі 100 можливих. Отримали й спеціальний приз від українського модельєра Діани Дорожкіної. «Дім моди Діани Дорожкіної» має пошити для нас концертні костюми. Аранжувальник Геннадій Пугачов працюватиме над нашими новими піснями.

– Українською володієте?

– Не тільки українською. Взагалі співаємо 15 мовами світу. Адже багато гастролювали в Європі – у Греції, Італії, Німеччині, Франції. Були переможцями і лауреатами міжнародних фестивалів у Франції Tsedaka (Париж, Тулуза, Бордо), Німеччині, Ізраїлі (Stars of Negev), Гре-

ПО-РУССКИ

Сестри-близняшки Анна і Марія Опанасюк – довольно известные вокалистки. И не только в Крыму, где родились, а и в Украине и даже за рубежом. Осенью прошлого года крымчанки завоевали Гран-при на Международном арт-фестивале и конкурсе «Ветры надежды», который прошел в концерт-холле «Сохо-сквер» в городе Шарм-ель-Шейх. На конкурсе девушки исполнили две песни – одну на английском в джазовом стиле, а вторую – украинскую народную в современной обработке. Ошеломив судей своим выступлением, дует получил сто баллов из ста возможных.

Впервые на сцену шестилетние сестры вышли в 1994 году на Крымском конкурсе близнецов. Тогда же и одержали свою первую победу, потому что не боялись сцены и вели себя естественно и уверенно. Однако больше всего девушкам запомнилось выступление в телевизионной программе «Шанс», где они дважды становились победительницами по результатам голосования телезрителей. Именно после этого конкурса о дуэте заговорила вся Украина.

Анна и Мария солистки Крымской государственной филармонии. Они работают в различных стилях и направлениях – джаз, поп-музыка, джаз-модерн, фолк, рок... В 2004 году получили звание «Заслуженный артист Автономной Республики Крым», а не так давно Крым-ТВ назвало проект «Анна-Мария» лучшим дуэтом года. Также в прошлом году на песню «Не финал» сняли клип, съёмки проходили в Крыму, режиссёром был киевлянин Макс Гуцу.

Девушки много гастролировали по Европе, стали победителями и лауреатами международных фестивалей во Франции, Германии, Израиле, Греции, России, а также выступали в Италии, где пели с оркестром Сан-Ремо.

ції, Росії (Зажги свечу), а також виступали в Італії (Bendgio), де співали з оркестром Сан-Ремо.

– **Який конкурс запам'ятався над усе?**

– Ми досить вдало виступали в телевізійній програмі «Шанс» і двічі ставали в ній фіналістками за підсумками голосування телеглядачів. Після цього про нас заговорили в Україні.

– **В яких музичних стилях працюєте?**

– У різних стилях і напрямках – джаз, поп-музика, джаз-модерн, фолк, рок... Ми звикли не боятися експериментів і цікавих, несподіваних рішень.

– **Вже маєте звання?**

– Ми із 16 років – заслужені артистки Автономної Республіки Крим.

– **Нещодавно ви стали «Найкращим дуетом року» на Крим-TV.**

– Так. Ми брали участь в гала-концерті, який відбувся в Українському музичному театрі у Сімферополі. Навіть були його ведучими. Нас часто запрошують на Кримське телебачення. Ми є солістками Кримської державної філармонії, як, до речі, і Софія Ротару. На TV з нами записують інтерв'ю, показують виступи на концертах і нещодавно знятий кліп «Не фінал».

– **А кліп де знімали?**

– В Ялті, на скелях Роу. В Байдарській долині.

ТВОРЧИСТЬ

– **Мали каскадерів?**

– Усе робили самі. Довелося навчитися скакати верхи на конях, лазити по скелях. А ось на мотоциклах їздити ми вже вміли. Побачили багато дивних куточків Криму. Ми хоч і народилися на півострові, але багато чого цікавого ще не знаємо. Знімали з київською командою. Режисером був Макс Гуцу.

– **Коли вперше вийшли на сцену?**

– 1994 року на Кримському конкурсі близнюків. Нам було тоді всього по шість років. Стали переможцями, бо не боялися сцени і поводили себе, кажуть, дуже впевнено і невимушено.

– **Є хобі?**

– Граємо на гітарі і займаємося спортивними танцями (хіп-хопом). Навіть стали чемпіонками Криму зі спортивних танців.

– **Чого чекаєте від року Тигра?**

– Ми є Козерогами, а для цього знаку рік має бути плодотворним, особливо для тих, хто багато працює. Записуємо свій перший альбом з новими піснями, збираємося знімати кліп. Тож від «тигрового» року чекаємо тріумфу.

Наталія ЗІНЧЕНКО

Фотознімки
Івана Дадіверіна

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Эгизлер апте-къардаш Анна ве Мария Опанасюк – белли йьрджылардыр. Оларны тек догъмуш Къырымда дегиль де, Украинада ве четэльде де таныйлар. Былтыр кузьде Шарм-эль-Шейх шеэриндеки «Сохо-сквер» концерт-холлында олып кечкен «Умют еллери» конкурсында ве халкъара арт-фестивальде олар Гран-прининг саишлери олдылар. Конкурста къырымлы йьрджылар джаз услубинде бир йьрны инглиз тилинде эм де земаневийлештирилген украин халкъ йьрыны иджра эттилер. Дуэт озь чыкъшынын акемлерни айретте къалдырып, энъ буюк балл къазанды.

Апте-къардаш 1994 сенеси Къырымда олып кечкен Эгизлер конкурсында ильк кере санагъа чыкъкъан эдилер. Олар айны о вакъытта биринджи гъалебелерине иришкенлер. Амма апте-къардаш «Шанс» телевизион программасында япкъан чыкъшыларыны зияде хатырлайлар. Бу программада олар телесейирджилернинъ рей берюви нетиджесинде эки кере гъалип чыкъкъан эдилер. Айны шу конкурстан сонъ дуэт бутюн Украинагъа белли олды.

Анна ве Мария Къырым девлет филармониясынынъ солистлери олалар. Олар чешит-тюрюлю услуп ве ёнелишлерде чалышалар – джаз, поп-музыка, джаз-модерн, фолк, рок... 2004 сенеси къызлар «КъМДжде нам къазангъан артист» унванынен такъдирлендилер. Якъында исе Крым-TV «Анна-Мария» лейхасыны йьлыннъ энъ яхшы дуэти оларакъ илян этти. Былтыр апте-къардаш «Не финал» йьрына клип чыкъардылар. Ишбу клипни киевли режиссёр Макс Гуцу Къырымда чыкъарды.

Къызлар Авропада бир чокъ гостроллернен булундылар, Франция, Алмания, Исраиль, Юнанистан, Русиеде кечкен халкъара фестивалернинъ лауреатлары олдылар эм де Италияда чыкъышта булунып, Сан-Ремо оркестри иле берабер йьрладдылар.

«Мукасоллька»

Кумедні об'ємні фігурки всміхаються до здивованого глядача з картинок та плетенок. Ось обійнялись парочки — чоловік і жіночка в українських строях

Життєрадісність картинки, яку створюють ці усміхнені, немов із пластилінового мультику, герої, посилює апетитна яскравість щедрих дарів української землі — рум'яних яблук та груш або гарбузів, а також зелених гілочок та віночка. А ось просто парубок або дівчина з кішкою. Поряд — русалка з рибками та симпатичні тигренята — символи 2010 року.

Своє втілення в скульптурках ці образи отримали завдяки кримчанці Нелі Роцинній.

— Це «мукасоллька», — посміхається майстриня. — Оскільки використовую борошно, сіль та воду. Технологію вдумали німці, які, прикрашаючи ялинки бубликами, здогадалися додавати сіль в борошно для міцності. Я ліплю фігурку й кладу її на плетенку з соломи та рису. Коли вода всмоктується, все так тримається, що навіть клей не потрібний. Як тільки заготовка висихає, розфарбовую. Та все ж для міцності лакую.

Моя співбесідниця зізналася, що завжди цікавилася скульптурою малих форм. Вона пробувала працювати й з глиною, пластиліном, але зупинилися на «мукасолльці».

Із Нелею Роциною я зустрічалась у Києві двічі. Не домовляючись, просто художниця постійно бере участь у виставках, в тому числі й персональних, адже творчість її самобутня.

Останнього разу ми спілкувалися у грудні 2009 року під час заключного етапу Всеукраїнського фестивалю творчості осіб із

обмеженими фізичними можливостями «Барви життя», який проходив у приміщенні Київського муніципального академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва. Організували захід Міністерство культури і туризму України, Рада міністрів АР Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, установи, організації та підприємства культури. І зібрав він найкращі таланти України — переможців на регіональному етапі, в областях та містах.

Під час фестивалю відбулася виставка художніх творів та виробів народного ужиткового мистецтва, де свої роботи представила і Неля Роцина. Майстриня поділилася секретами, як їй вдається робити фігурки з тіста, що виглядають, мов живі. Апетитні фрукти із натюрморту на плетенці навіть хотілося взяти «на зуб». Виявилось, що досягається ефект натуральності скрупульозною працею.

— Користуюся скальпелем, мастихіном, спеціальною лопаточкою для змішування фарб, гострими одноразовими тонькими ножами. Використовую звичайну ручку, щоб зробити зернятка та ягідки. Сюжети придумую сама.

Свої роботи демонструє в Євпаторії, Судаку та Ялті. І обов'язково намагається зробити їх тематично виправданими. На свято баранця — зліпити цю рогату худобинку, на свято сала — кабанця... А коли кілька років тому у Судаку проводилися рицарські бої, робила фігурки учасників поєдинку.

Найбільше ж запам'яталося майстрині свято птахів за містом. До нього вона

зробила зворушливі сувеніри — голубів та голубок.

Цікаві розваги придумують на Південному березі Криму. І майстрині приємно, що кожен учасник свята забере із собою на пам'ять його частинку.

Нелі Роцинній завжди була цікава розмаїтість творчості. Наприклад, розпису по дереву вона навчилася в Уфі понад 20 років тому, а робити витинанки — у Могилеві-Подільському на фестивалі художників.

Уміє розписувати й по шовку (батик). Бере маленький стілець і йде фотографувати красу природи до ботанічного саду. Після створення ескізу розписує на папері на свій смак.

У Криму багато національностей, вибір великий, а їй припала до душі татарська експозиція. І майстриня зобразила у техніці «батик» глечики. На її думку, тут можна побачити усе, що можна уявити, навіть характер людини.

Творча доля цієї жінки підтверджує мудрість — ніколи не пізно почати спочатку. Плекати в собі здібності та ділитися вміннями з іншими

Опанувала також і фітодизайн.

Неля Роцина народилася в Казахстані, але юні роки провела в Узбекистані. У Криму живе із сім'єю з 1978 року. Її батьки, за освітою педагоги, виховували дочку як особистість творчу. Із першого класу дівчинка займалась у музичній школі по класу скрипки, з 4-го — у спеціалізованій музично-художній школі. Але не закінчила її через сімейні обставини. Потім — навчання у вузі, заміжжя, робота... Яка там творчість...

Доленосною стала зустріч із Вірою Романовською — педагогом студії «Колаж» в Будинку культури Сімферопольського району, яка гідно оцінила роботи Нелі — розписні дошки. Розписом по дереву з'явилась можливість зайнятися, коли вже виросли діти. Під керівництвом Віри Романовської майстриня швидко оволоділа різними складними техніками декоративного мистецтва. А нині Неля Роцина й сама передає свої знання і вміння дорослим і малим у студії «Колаж».

Світлана СОКОЛОВА

ПО-РУССКИ

Крымчанка Нелли Роцина родилась в Казахстане, юность провела в Узбекистане, в Крыму же мастерица с семьей живет с 1978 года. Она владеет разными видами декоративно-прикладного и не только искусства, разными техниками. Среди них: роспись по дереву и по шелку (батик), витинанка, фито-дизайн и многое другое.

Яркой частичкой творческой жизни Нелли является называемая самой мастерицей «мукасоллька» - фигурки, которые делаются из муки, соли и воды, а потом расписываются красками. Эту технологию в свое время придумали немцы, которые в украшении из теста стали добавлять для крепости соль.

Свои работы Нелли Роцина демонстрирует как на персональных, так и на коллективных выставках в разных уголках Крыма — Евпатории, Судаке, Ялте и по всей Украине. Очень часто ее работы можно увидеть в столице Украины в Киеве, где они уже известны многим ценителям необычного, но от этого еще более интригующего искусства «мукасолльки».

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

Къырымда яшагъан Нелли Роцина асылында Къзахистанда догъды, онынъ осьмюрлик чагъы исе Озьбекистанда кечкен эди. Уста Къырымда 1978 сенсинден берли яшай. О, амелий-тасвирий санатнынъ чешит тюрлерини менимсеген: агъач устюнде ойма, батик, вытенанка, фито-дизайн ве саире.

Неллининъ иджадий аятында энъ муим ерни, озю айткъаны киби, «мукасоллька» туту. Бу, ун, туз ве сувдан япылгъан ве устюнден боялангъан эйкельчиклерди. Мезкюр технологияны озь вакътында алманлар уйдургъанлар, олар хамырдан япылгъан ильванлар къавий олмасы ичюн ичине тузны къошып башлагъан эдилер.

Нелли Роцина озь ишлерини шахсий ве чешит коллектив сергилерде эм Къырымда - Кезлевде, Судакъта, Ялтда эм де бутюн Украинада нумайыш эте. Онынъ ишлерини Украинанынъ пайтахты — Киевде ськъ-ськъ корьмек мумкюн. Адий олмагъан, бир чокъ адамларнынъ мерагъыны озюне джелъп эткен «мукасоллька» санатынъ тешвики эткен Нелли Роцинанынъ ишлерини энди чокъусы семетдешлеримиз биледир.

«Русский Крым» создает почву для антирусских настроений

Закінчення. Початок на стор. 1

«Вот появились разговоры о том, что... вот так же, как в свое время Берлинская стена спустя 40 лет развалилась, и Германия объединилась... вот эти разговоры и ожидания нового вхождения Украины в Россию, нового объединения – по-моему, это беспочвенно. Чего не понимают в России? – Вся украинская элита – независимая, вся! Она – сторонница сохранения независимости Украины, сохранения независимости своего государства и абсолютно вся украинская элита делает все-таки ставку на дальнейшее сближение с Западом», – сказал он в эфире радиостанции «Эхо Москвы».

«В последних дискуссиях я слышал такую проекцию – оранжевая революция умерла, ее герои погибли, и теперь мы ожидаем нового сближения, и в исторической перспективе мы один народ, и мы все равно сольемся... На мой взгляд, исторически не исключено и это. Но в данной ситуации важно понимать, что все-таки независимость свершилась, она необратима. Кстати, надо понимать и то, что она свершилась во многом по инициативе населения Российской Федерации. Потому что население Российской Федерации – что у нас никто не говорит! – проголосовало за суверенитет Российской Федерации. Население Российской Федерации активно поддерживало Ельцина, который подписал еще в сентябре 1990 года как председатель Верховного Совета РСФСР, границы, признал украинским Крым и так далее. Это свершилось, и к этому надо привыкнуть! Другое дело, что в этих условиях сохранилось общерусское культурное поле, сохранились человеческие связи. И поэтому надо в условиях сохранившейся независимости искать консенсус», – предлагает Ципко.

«Ни у Медведева, ни у Путина никогда не было фразы о непризнании суверенитета Украины. Но среди наших политологов много было политиков, которые делают свою политическую карьеру вокруг проблемы Крыма – «русского Крыма, Крым неразрывен, ничего еще не свершилось...» К сожалению, много таких передач на нашем

телевидении: вот Хрущев отдал Крым, наш родной русский Крым и так далее. У нашей политической элиты, которая делает себе политическую популярность вокруг проблемы Крыма, нет понимания, что все такие реваншистские настроения, желание вернуться назад в историю на самом деле стимулируют антироссийские настроения. И что самое опасное – стимулируют объединение на антирусской основе многих представителей политической элиты. Будем говорить откровенно: если бы мы не вмешивались активно в выборный процесс 2004 года, если бы не было такого откровенного пренебрежения к достоинству украинского народа многих представителей России, которые работали в украинском информационном поле, по моему глубокому убеждению и не только – я знаю серьезные анализы на Западе и в Штатах, как мы сильно помогли оранжевой революции», – считает российский политолог.

«Мы на этот раз ведем себя более разумно. А все эти разговоры о том, что... «украинская оккупация Крыма, русский Крым» и так далее, я повторяю, они создают реальную почву, питают этот бульон для антирусских настроений... есть проблема Беловежских соглашений. Конечно, с точки зрения, как они были – это, конечно, нелегитимно. Но, с другой стороны, это уже границы, признанные мировым сообществом. При этом надо – я повторяю – понимать главный момент, что Беловежские соглашения, то есть сохранение Украины в нынешних границах, было инициировано легитимно избранным российским президентом. Должен же вообще российский народ нести ответственность за свои политические решения? Это первое. Второе. Севастополь. Извините, я не хочу вас обижать, вы просто встали на эту позицию. А моя родная Одесса? Что это, не русский город? До революции третья столица России. Тот же Николаев, Херсон, памятник Потемкину, первая русская судоверфь и так далее – это все Новороссия, все русская история! Но это трагедия историческая. Не бывает

РОСІЙСТВО

исторического реванша! Что Караганда, я тогда скажу? Караганда наших политиков не волнует, потому что там нет пляжей и там дешевые земли? Ну, так Караганда абсолютно русский город! Ее тоже Хрущев, кстати, отдал Казахстану. Но это никого не волнует, понимаете, Караганда... это далеко. Понимаете, за всем этим отношением к Крыму не столько патриотизм, сколько момент такого дешевого мародерства», – считает Ципко.

Российское информационное агентство
«Новый регион»

ЗМІНИ В КЕРІВНИЦТВІ «РУССКОГО БЛОКА»

Міністерство юстиції України оприлюднило інформацію про зміну керівника партії «Русский блок». Головою партії замість Олександра Свістунова став Геннадій Басов. На офіційному сайті Міністерства юстиції України опублікований наказ міністра юстиції «Про внесення змін до Реєстру політичних партій». Згідно з цим документом, підписаним 30 грудня 2009 року, наказано: «Внести зміни до Реєстру політичних партій про обрання, відповідно до рішення VII з'їзду партії «Русский блок» від 23.07.2009, головою партії «Русский блок» Басова Геннадія Анатолійовича. Міністерство юстиції зареєструвало зміну керівника партії «Русский блок». У Реєстр політичних партій внесено запис про обрання головою партії Басова Геннадія Анатолійовича замість Свістунова Олександра Григоровича».

ПРИЗНАЧЕННЯ БАСОВА БУДЕ ОСКАРЖЕНО

Новий глава партії Геннадій Басов в інтерв'ю газеті «Крымские известия» заявив, що рішення про зміну лідера було ухвалено на партійному з'їзді «Русского блока» ще в липні минулого року. Проте інформація про це півроку не оприлюднювалась, оскільки у суді розглядали дії Мін'юсту, який не реєстрував зміни в партійному керівництві. Після того як у судах першої інстанції та Апеляційному було визнано законність вимог позивача – нового керівництва партії, було підписано наказ про внесення змін до реєстру політичних партій.

Басов уточнив, що ротація зумовлена закінченням терміну повноважень колишнього лідера партії, депутата Верховної Ради АРК Олександра Свістунова.

Навзаєм сам Свістунов заявив, що липневий з'їзд був незаконним, зміна лідера – рейдерська атака напередодні виборів, а призначення Басова буде оскаржено в суді.

Ярослав КОПОТЬ

КЪЫРЫМТАТАРТИЛИНДЕ

«...Украин элитасы бутюнлей мустақиль – Янукович, Ющенко ве иляхре. Шу элита Украина мустақиллигининъ тарафдары ола, озъ девлетининъ мустақиллигини сакълап къаладжакъ ола ве украин элитасы бутюнлей Гъаршен якъынлашувгъа мейиль бере», – деди политолог, РАН икътисадият институтгънынъ баш ильмий хадими Александр Ципко «Эхо Москвы» радиостанциясыннынъ эфиринде.

...
«Медведев олсун, Путин олсун, олар Украина девлетининъ мустақиллигини насылдыр таньмагъанларыны ич бир вакъыт айтмагъан эдилер. Амма бизим политологларымыз арасында озюнинъ сиясий карьерасыны Къырым проблеми этрафында къургъан сиясетчилер чокъ эди. Къырым ярымадасы проблеми этрафында сиясий популярлыкъ къазанаджакъ олгъан бизим сиясий элитамыз бойле реваншист мизаджлар нетиджесинде Русиеге къаршы мизаджларгъа даа буюк сильтем бериледжегини анъламайлар.

Бу ерде, кене текрарлап йтам, энъ эсас шейни анъламакъ керек – Беловежде имзалангъан анълашма, Украинанынъ шимдикы сынъырлар ичинде сакъланмасы, къануний сайлангъан Русие президентининъ тешеббюсинен олды. Русие халкъы озъ сиясий къарары ичюн месулиет ташымакъ керек де! Бу – биринджиси. Экинджиси исе шудыр... Бизим сиясетчилеримизни Караганда раатсызландырмай. Чюнки анда пляжлар ёкъ, андаки топракълар уджуз. Я Караганда тамамиле рус шеэри де! Оны да, сёз келими, Хрущев Къзахистангъа берген эди... Анълайсынъызмы, Къырым этрафындаки давалар ватанперверлик дегиль де, уджуз согъунджылыкътыр – биз о ерлерни бегенемиз, весселям», – деп сая А. Ципко.

Прощавай, російство!

Останнім часом М. Швидкой, спецпредставник президента Росії з міжнародної культурної співпраці, зайнявся підготовкою Російсько-українського форуму. За взірць має Російсько-польський круглий стіл, який уперше зібрався 10 років тому, в часи серйозного погіршення російсько-польських відносин. Представники культури двох країн тоді вирішили, що вони не повинні пливти за течією.

До Російсько-польського форуму претензій бути не може – справа, поза сумнівом, корисна для обох народів. Те саме слід сказати і про Російсько-угорський форум, Російсько-німецький, Російсько-руританський.

Найтісніші культурні, побутові та інші зв'язки між Росією і Польщею, Росією та Угорщиною, Росією та Німеч-

чиною, Росією та Руританією не загрожують самому існуванню російства. Ніхто не скаже бодай про найменшу можливість ополячення Росії, те саме – про мадяризацію, онімечення, руританізацію. Тоді як загроза остаточної українізації Росії таки має місце. Щодо Російсько-українського форуму, то ця затія Швидкого для Росії, російства (про Україну та українство помовчимо) вельми шкідлива. Йдеться про завершення українізації Росії, розпачатої Божим замислом у XVII столітті.

Якби українство та російство не були такі близькі і якби українство не було набагато сильнішим, треба було б радіти їхній взаємності. Але при тому, що маємо, одна стихія може вижити тільки за рахунок іншої. Українство в Росії – це загроза російству. Виживе в Росії українство – зійде нанівець російство.

РОСІЙСТВО

Неріздвяна казка про справжню загрозу для Росії

Нічого неочевидного, якщо дивитися на речі прямо. Але люди на кшталт Швидкого звикли витати на хмарах. Культурні зв'язки для них – абсолютне добро. А те, що все залежить від того, про зв'язок яких культур ідеться, їм не спадає на думку.

Перед нами трагедія. Правова українства в тому, що воно сильніше. Правова російства в тому, що воно хоче вижити. Кажуть, що двомовність – багатство, а не загроза російській державності. Ні, двомовність у Росії – загроза не тільки державності, а російству як такому.

У Москві вже майже не чути російської мови – переважно українська. У ресторанах, пивних і магазинах із вами розмовляють по-українськи. Зустрінеш російськомовного офіціанта – плачеш на radoшах. У книгарнях переважна більшість товару – українською. У Москві, Пітері є, звичайно, ро-

ПО-РУССКИ

Прощай, русскость!
Нерождественская сказка о
настоящей угрозе для России
Сказка – ложь, да
в ней намёк...

Поводом для написания сказки стало желание М. Швидкого, спецпредставителя президента России основать Российско-украинский форум.

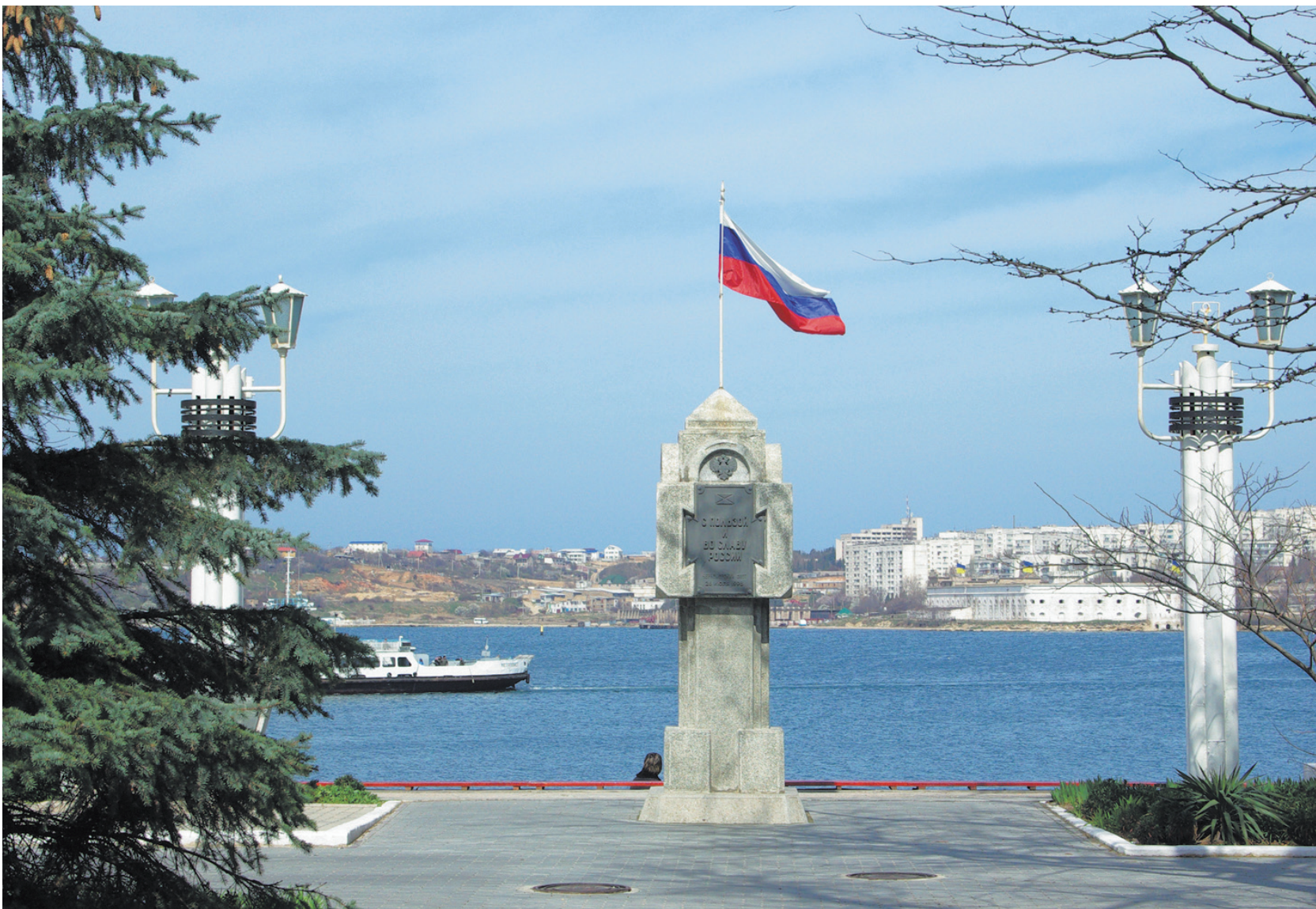
Автор отмечает, что несмотря на имеющийся у М. Швидкого опыт организации подобного типа совместных форумов с Польшей, Венгрией, Германией, некоей Руританией, он не понимает главного. Такой форум с Украиной несет, в отличие от форумов с другими странами, угрозу украинизации России.

Далее автор подробно обосновывает существенное различие взаимоотношений культуры России с культурами Польши, Венгрии, Германии, Руритании и взаимоотношение культуры России с культурой Украины.

Коренное отличие, по мнению автора, состоит в прямой угрозе украинизации России со стороны Украины, чего нет в других случаях. Автор прямо делает вывод, что М. Швидкой своей затеей хочет завершить украинизацию России, начатую Божьим попусцием в XVII веке.

Автор уверен, что перед нами трагедия. Правова украинства в том, что оно сильнее. Украина не жалеет сил и денег для закрепления своего культурно-идеологического присутствия в России. Киевский мер, известный в России как Лёня Космос, на улицах кубанских станиц открыто раздаёт всем желающим украинские паспорта, чтобы было кого защищать, когда придёт час для принуждения России к миру.

Автор надеется на чудо и ещё немного на то, что деньги, выделенные Киевом на проект того же Швидкого, практически все будут разворованы в Киеве ж, а оставшиеся крохи бесследно исчезнут в Москве.

сійськомовні школи, але навіть викладчі російської в позаурочний час розмовляють по-українськи. Можна почути виступ російською в Думі, але в клубах найревніші на вигляд росіяни говорять по-українськи. Російський прем'єр на публіці поки що розмовляє російською, але в робочій і домашній обстановці – як йому зручніше, тобто по-українськи. У денний і вечірній час телеканали Росії мовлять, головним чином, українською, і лише коли глупа ніч, проривається російська мова. Серед іноземних дипломатів у Москві можна зустріти таких, хто говорить по-російськи, але більшість із них приїжджають сюди з непоганою українською.

У російській армії офіційна мова команд, звичайно, поки що російська, але насправді – українська. Російську команду можна почути, коли на плацу начальство за рангом не нижче від генерала, проте в штабній обстановці й воно влаштовує розноси українською.

Українізатори Росії кажуть: «Ну й що такого? Адже населення не залишиться нічим. Російство зміниться на українство. Хіба мова Тараса Шевченка й Лесі Українки – це погано?» Благодушно дивуються, коли їм кажуть, що Господові взагалі-то угодним є принаймні деяке розмаїття у Всесвіті, що кожна мова – неповторна барва світу, відтінок Божого замислу.

Україна не шкодує сил і грошей для закріплення своєї культурно-ідеологічної присутності в Росії. Київ лютує, що в Москві не зовсім ще затвердилася українська версія історії, що там підносяться на щит герої не українського, а російського минулого. Україна, по суті, наново колонізувала Кубань. Там не звучить російська мова – тільки українсько-козацька. Відкрито діють організації, котрі ставлять за мету повернення Кубані Україні. Київський мер Черновецький, він же Льоня Космос, буває на Кубані частіше, ніж деінде, повторює і повторює, що Ку-

бань – українська земля, що росіяни – жлоби, які загарбали чуже. На вулицях кубанських міст і станиць Україна роздає всім охочим свої паспорти, аби було кого захищати, коли прийде час вимувати Росію до миру. Недавно Льоня Космос у віршах власного творення пообіцяв послати на Кубань українську рать.

Якби українство одного разу усвідомило, що становить загрозу російству, воно, звичайно, поводитися б великодушно: українська попса не прагнула б завоювати Росію, цю країну обходи-

РОСІЙСТВО

ли б діячі української культури. Одне слово, Україна забула б про Росію років на 50, поки російство не розвинулося б настільки, що загроза українізації минула б назавжди. Але цього бути не може, бо цього не може бути ніколи. Залишається сподіватися на диво та ще трішки на те, що гроші, виділені Києвом на проект того ж Швидкого, майже всі буде розкрадено в Києві, а залишені крихти безслідно зникнуть у Москві.

Анатолій СТІЛЯНИЙ,
Російська служба радіо «Свобода»

P.S. Не відмовте собі в задоволенні прочитати відгуки на цю публікацію на офіційному сайті УНІАН <http://unian.net/ukr/news/news-354792.html>

У Севастополі в найпримітніших місцях Приморського бульвару, на березі Артилерійської бухти, Графської пристані, майже щокроку – пам'ятники, пам'ятні знаки, таблички та видніються зворушливі букетики квітів, живих і штучних... Як штучно вроджені плями русифікованої історії кривавого кінця громадянської війни. Війни, яка поглинула всіх, не розбираючись в етнічній приналежності... Але згадка лише про одного з вбитих «братів»...

Фотознімки Андрія МОКРИЦЬКОГО

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Эльвида русчылыкъ!
Русие ичюн акъыкый телюке акъыкында масал.
Масал – ялан, амма ойлан...
Бу масалны язамнынъ себеби Русие президентининъ махус векили М. Швядкойнынъ Русие-Украина форумны тэсис этмек истегинден келип чыккъа. Муэллиф бойле умумий форумларны тешкилятландырув боунджа теджрибеси олгъаныны, Полония, Маджаристан, Алмания, насылдыр Руритания иле бирликте энди форумлар кечирильгенини яза. Амма эса шейни англамай – бойле форумдан отърю Русие украинлешюв хавфы астында къаладжакъ экен.

Муэллиф делилгер кетиррек, бир тарафтан Русие медениети ве Полония, Маджаристан, Алмания, Руритания медениетлери арасындаки джиддий фаркларны, дигер тарафтан Русие медениети ве Украина медениети арасындаки эмекдашлыкны тильге ала. Муэллифининъ фикиринде, Русие украинлешюв хавфы астында къала, башкъа мемлекетлерде исе бойле проблем ёкъ. Муэллиф догърудан-догъру хуляса чыкъара – М. Швядкой озь гъаесинен Русининъ украинлешмесини битирмек истей экен.

Муэллиф фаджиа юзь берджегинден эмин. Украинджилекнинъ акъылыгы шунда ки, о, даа да кучлю экен. Украина Русиеде медений-мефкуревий тарафтан пекитильмек ичюн кучь-къуветини де, парларны да аямай экен. Киевнинъ мэри, Русиеде оны Лёна Космос оларакъ билелер, Кубань станицаларында истеклилерге украин паспортларыны даркъата экен – Русини ерине къоймакъ вакъыты кельгенде бу адамлар тамам керек олурлар.

Муэллиф муджизеге, айны вакъытта, Киевнинъ айны шу Швядкойнынъ лейхасына айыргъан парасы деерлик бутюнлей Киевнинъ озюнде хьрсызланаджагына, къалгъан бир къач капик Москвада гъайып оладжагына умют эте.

А українською кажуть так...

УРОК 1.

ФОНЕТИКА: ЗАКОН ЧЕРГУВАННЯ

Нашу мову відносять до однієї з найспівочіших і наймиліозвучніших у світі. Неабияк сприяє цій славі те, що українська мова не терпить у своєму звуковому потоку ні надмірного збігу голосних, ані важкого до вимови скупчення приголосних. Щоб догодити цій вимозі, мовці і люди (перекладачі й самоперекладачі), які для цих мовців щось готують, повинні дбати про організацію саме українського – ритмічного й музичного (ритмомелодичного) – звукопоток.

Одним із знарядь для цього є чергування сполучників **і – й**, прийменників **у – в**, дієслівних часток **ся – сь**, фонетичне модифікування прийменників **з – зі – із**, **під – піді – підо**, **к – ік**, **в – у – ув**, часток **би – б**, сполучників **хоч – хоча**, **же – ж**, префіксів **від – од**, **од – віді**; **з – зі – із** тощо. Мають звичай чергуватися (все задля тої ж таки милозвучності) навіть початкові літери коренів слів: **іти – йти**, **Іван – Йван**, **весь – увесь**, **ще – іще**, **там – отам**, **ця – оця**.

Головний орієнтир в усьому цьому – зручність вимови. Саме вона, ця зручність, диктує основне правило, ба, навіть закон чергування: **збіг голосних розріджувати приголосними, скупчення приголосних ліквідувати з допомогою голосних**. Розгляньмо, як це треба робити, на прикладах.

Пишемо: **він і вона**. Тут два приголосних звуки **н і в**, тож ставимо між ними сполучник **і** (голосний), щоб легше було вимовити. Та от ситуація змінилася. Нам треба розповісти про **Миколу й Івана**. Тут збіглися два голосних звуки, тому ставимо між ними сполучник **й** (приголосний). Ще кілька прикладів: **був у тебе – була в мене**; **засміявся тихо – посміхнулася облесливо**; **пішов з Іваном – пішов зі студентами**; **висновки з цього – висновок із цього**; **під осикою – піді мною**; **іди к дідьку – пішов ік бісовій матері**; **зробив би – зробила б**; **хоч і знаю; хоча й знаю**; **просить однести – просимо віднести**; **яка ж ти – який же ти**; **ми йдемо – він іде**; **сказав Іванові – пишу Йванові і т.д.**

Автор однієї зі статей в українській газеті пише: *Звинувачували одних й виправдовували інших*. Чи пробував він проказати це вголос? Виникає підозра, що цей автор фонетично глухий. На жаль, багато є сьогодні таких глухих. Навіть серед поетів...

І пояснюємо це тиском сусідової (донедавна ще панівної, державної) мови. Правду кажучи, вона теж дає про **благозвучие** (иду **к**: ней, пришел **ко** мне, иду **с** ней

[нею], пришел **со** мной, под нами – подо мной), але в набагато вужчих рамках, аніж наша.

УРОК 2.

ІМЕННИКИ: КАТЕГОРІЯ РОДУ

Родів українська мова має три: чоловічий (*він*), жіночий (*вона*) і середній, що його часом називають іще ніяким (*воно*). Те саме бачимо й у російській мові. Але це не означає, що всі іменники в тій і тій мовах належать до однакових родів.

Справді: слово **біль** у нашій мові – це іменник **чоловічого** роду, а в російській – **жіночого**. Негаразд знаючи українську мову, перекладачі (самоперекладачі) вводять його в речення за російським зраз-

в українській мові	в російській мові
чоловічий рід	жіночий рід
багатолюдний ярмарок	многолюдная ярмарка
вищий ступінь	высшая степень
грамотний машинопис	грамотная машинопись
густий пил	густая пыль
далекий Сибір	дальняя Сибирь
дорогий посуд	дорогая посуда
гуртовий продаж	оптовая продажа
косовий сажень	косая сажень
лютий собака	злая собака
обідня перерва	обеденный перерыв
піщаний пересип	песчаная пересыпь
стародавній рукопис	древняя рукопись
жіночий рід	чоловічий рід
далека путь	дальний путь
добра картопля	хороший картофель
струнка тополя	стройный тополь
чужа адреса	чужой адрес
середній рід	чоловічий рід
високе стебло	высокий стебель
циганське шатро	цыганский шатер

ком, тому в пресі та ефірі з'явилося останнім часом багато покручів типу **чужа біль**, тоді як грамотні люди пишуть і говорять **чужий біль**, **гострий біль**, **пекучий біль**.

Кілька паралелей, що засвідчують розбіжність роду (подаємо іменники з прикметниками, оскільки їх сполучуваність уяскравлює ознаку роду).

Кілька слів про іменник **нежить**. Український орфографічний словник відносить його до чоловічого роду, а перекладний тритомний – до жіночого. Кому вірити? Гадаємо першому, бо народне прислів'я каже: **Такий нежить, що й хліб не влезить**. Та й Леся Українка в

своїх листах кілька разів згадувала, що на неї **напав нежить**. Що ж до **нежиті** в жіночому роді, то так у нас називають тільки **нечисту силу** чи якесь **чортовиння**.

Іменник **фальш** словники дозволяють уживати як у чоловічому роді, так і в жіночому (не бачу **фальшу** і не бачу **фальші**), зате **тюль і шампунь** – тільки в чоловічому. Тому не слід вірити рекламним передачам радіо й телебачення, які радять жінкам мити голови **цією шампунню**. Треба: **цим шампунем**. А декорувати вікна теж: **цим тюлем**.

Про слово **путь**. Воно в нас, на відміну від однозвучного російського, – жіночого роду. Порівняння фразеологізмів зі словом «путь» підказує, що народ це слово не вживав, як-то кажуть, всує:

пйти в Божу путь – піти на поклін до святих місць

ладнатись у велику путь – готуватись до смерті

щоб тобі путі не було – проклін (щоб тобі ні в чому не пощастило).

БЕРЕЖИ СВОЄ ОСОБОВЕ ІМ'Я Й РОДОВЕ ПРІЗВИЩЕ В ПОВНІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ФОРМІ Й НІКОЛИ НЕ ЗМІНЮЙ ЇХ НА ЧУЖІ

Для ілюстрацій використано твори учасників дитячого конкурсу у Львові на кращій малюнок на захист рідної мови

Від слова «путь» походять: **пуття** (рос. *прок, толк*), **путній** (рос. *дельный*), **путящий** (рос. *пригодный, изрядный*), **путівець** (рос. *просёлок, просёлочная дорога*).

Російське усталене словосполучення **железнодорожный путь** слід перекладати одним словом: **колія**; **рельсовый путь** – **рейки**; **железная дорога** – **залізниця**.

Цікавим явищем української і російської мов є іменники так званого **спільного** роду: *сирота, каліка, приبلуда, книгоноша* тощо. Але тут теж є свої відмінності. Якщо, скажімо, українські іменники **базіка, нероба, невдаха** належать до спільного роду, то їхні російські відповідники – до різних родів: **болтун – болтунья, бездельник – бездельница, неудачник – неудачница**. І навпаки: російський іменник **плакса** має спільний рід, а в українській мові «він» – **плаксі́й**, «вона» – **плаксі́йка**. Щодо шкільної граматики, то вона твердить, ніби українська мова має слово **плакса**

ПО-РУССКИ

Украинский язык относится к одному из самых мелодичных языков в мире. Главным образом благодаря тому, что не терпит в своем звуковом потоке ни чрезмерного совпадения гласных, ни сложного для произношения скопления согласных. Для соблюдения этого требования необходимо стараться организовывать именно украинский – ритмический и музыкальный – звуковой поток. Основной ориентир в этом – удобство произношения. Именно это является законом чередования: совпадение гласных разряжается согласными, скопление согласных необходимо ликвидировать при помощи гласных (например: *він і вона, Микола й Іван*).

Характерной особенностью украинского языка, по сравнению с русским, является не совпадение родов имен существительных в родственных словах (например: *біль – на украинском языке мужского рода, на русском – женского*). Одно из интересных явлений и русского, и украинского языков – наличие так называемого общего рода имен существительных (например: *слова базіка, нероба, невдаха в украинском языке относятся к общему роду, зато в русском – к разным: болтун, болтунья, бездельник, бездельница, неудачник, неудачница*).

Особенности употребления в украинском языке имеют и прилагательные, а именно степени сравнения.

В русском языке, в отличие от украинского, прилагательные высшей степени сравнения не склоняются (например: он выше ее, брат добрее сестры, в украинском языке – *він вищий за неї, брат добріший проти сестри*).

Интересные нюансы есть и в употреблении глаголов, русское – *получать* – в украинском языке имеет несколько вариантов в зависимости от контекста: *одержувати (отримувати) путівку, квартиру, премію, листа; діставати нагороду, догану, відзнаку, доручення; здобувати освіту*.

спільного роду. Нема в нас такого слова, є – **рева**. І воно справді спільного роду.

Якоюсь мірою до спільного роду в нашій мові можна віднести і слово **дружина**. Адже дружиною в нас називають не лише жінку (рос. *супруга*), а й чоловіка (рос. *супруг*), як-от чуємо в народній пісні: *Чоловіче мій, дружино моя, завіз мене на чужину, де й роду нема*.

УРОК 3 ПРИКМЕТНИКИ: СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ

Ці ступені, як ми знаємо, бувають **вищий** (рос. *сравнительная степень*) і **найвищий** (рос. *превосходная степень*) і мають форми **просто** і **складену**:

Проста – утворюється від звичайного прикметника додаванням суфіксів **-іш-**, **-ш-**: *теплій – тепліший*, *тонкий – тонший*.

Складена – утворюється від звичайного прикметника за допомогою слів **більш** (*більш добрий*, *більш міцний*) або **менш** (*менш приємний*).

То в чому ж проблема? А в тому, що росіяни своїх прикметників **простого вищого ступеня** відмінювати не можуть (граматика не дозволяє), а ми **можемо** і навіть **повинні відмінювати прикметники простого вищого ступеня** так, як відмінюємо звичайні, – і за родом, і за числами, і за відмінками. Це **перше**. **Друге**: росіяни приєднують свої невідмінювані прикметники простого вищого ступеня до означуваних іменників безпосередньо (*белее снега*), а ми в таких випадках послугуємо прийменниками **за, від, проти** або сполучниками **ніж, як**.

ПЕРШЕ стане зрозумілішим, якщо вдасться до порівняльної таблиці відмінювання прикметників вищого ступеня (прості форми) за родами і числами.

Укр. відмінювання

Він біліший, чорніший, розумніший
Вона білша, чорніша, розумніша
Воно біліше, чорніше, розумніше
Вони біліші, чорніші, розумніші

Рос. відмінювання

Он белее, чернее, умнее
Она белее, чернее, умнее
Оно белее, чернее, умнее
Они белее, чернее, умнее

Ясно? Ми наші прикметники простого вищого ступеня відмінюємо і згідно з цим повинні будувати й фрази: **він вищий** за неї, **ця вулиця коротша** за ту, **річка Дніпро довша** від Дону, **брат добріший** проти сестри, **мати рідніша**, ніж свекруха.

Росіяни прикметників простого вищого ступеня **не відмінюють** (використовують для всіх випадків лише форму середнього роду), тож наведені вище фрази будують так: он **выше её**, эта улица **короче** той, брат **добрее** сестры і т.д. Прикметник практично перетворюється на прислівник. Це раз. А **ДРУГЕ**: росіянам не потрібні в таких фразах прийменники чи сполучники (**за, проти, як, ніж**), що

Кичабська Наталя

увиразнюють порівняльність. Нам – потрібні (**всех умнее – за всіх розумніший** (*ша, ше*)).

А щодо безприйменникової конструкції типу *кращу тебе полюбив*, то вона для української складні нехарактерна. Це більше з Кубані, де прес російщини на народну творчість був набагато важчим, ніж на теренах Наддніпрянщини.

Про складену форму вищого ступеня.

Росіяни вживають її значно ширше від нас. Там, де ми кажемо коротко *веселіший, веселіша, веселіше, веселіші*, росіяни вдаються до допоміжних слів: **более весёлый, менее весёлая, более весёлое, менее весёлые**. Можливо, це пов'язано з тим, що простий вищий ступінь у них не піддається відмінюванню, а виклад потребує вказівки саме на рід прикметника.

УРОК 4 РОСІЙСЬКЕ ДІЄСЛОВО «ПОЛУЧАТЬ»

На-а-дзвичайно широко вживане слово! У будь-яких ситуаціях і за будь-яких умов росіяни все **получают** – від кон-

Верещак Анна

МОВА

кретних речей до суто абстрактних. Так звикли.

«Зближувачі» мов постарались прищепити цю звичку й українцям. І дечого досягли. Зокрема, засоби масової інформації і більшість літераторів сьогодні теж у всіх ситуаціях та за всіх умов користуються лише дієсловом **одержувати**.

А насправді мовна психологія нашого народу такого не дозволяє: дієслову **одержувати** в ній відведено набагато вузкі рамки вжитку, ніж дозволено російському **получать**. Бувають ситуації, в яких дієслову **одержувати** просто не місце. Скажімо, росіянин повідомить: *От такой работы получишь инфаркт*. Якщо ми підемо за порадою «зближувачів» і напишемо **одержиш інфаркт**, з нас навіть кури сміятимуться. Треба – **магимеш інфаркт, доскочиш інфаркту**.

Дехто недоречно у певних ситуаціях дієслова **одержувати** відчуває, тому пише замість цього **отримувати**. Ну, і який з цього пожиток? Адже **одержувати й отримувати** – це абсолютно ідентичні за змістом слова, що походять від не менш ідентичних **держати й тримати**. Але згадати ці вихідні форми корисно, бо саме вони підказують: **одержувати (отримувати)** можна лише те, що можна **держати (тримати)** в руках або якомсь із нього (**в буквальному розумінні**) скористатися. **ПЛАТНЮ?** Так, її **одержують (отримують)**, як і путівку, квартиру, премію, листа чи щось інше суто конкретне.

Коли ж мова заходить про щось абстрактне або те, що припадає людині не в результаті її старань, а з волі випадку чи волі інших людей, то тут природнішим буде дієсловом **діставати**: **дістав** *призначення на посаду, дістав подарунок, дістав поранення, дістав нагороду, догану, відзнаку, доручення* тощо. При цьому українське дієслово **діставати** не треба асоціювати з рос. **доставать**, якому в нашій мові відповідають **добувати, роздобувати**.

Ще одна ситуація, до якої дієсловом **одержувати** геть не пасує. Це коли мовиться про речі не готові, не передані з рук до рук (може, ще й під розписку), а ті, до яких, щоб їх мати, потрібно ще докласти зусиль. Росіянин і за таких умов звик послугуватись дієсловом **получать**. Він напише: *Керосин получают из нефти; Он получил образование в Европе; С каждого гектара здесь получают 300 ц свеклы; Получили хороший урожай; Из года в год получают высокие показатели*. Для української мовної психології природніше говорити так, як воно є в дійсності. Тому гас із нафти ми **виробляємо**; освіту – **здобуємо**; врожай – **вирощуємо**; показників – **досягаємо, добиваємося**, зрештою, **виборюємо**.

Володимир ОСТРОВСЬКИЙ,
Галина ОСТРОВСЬКА

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Украин тили дюньянынъ энъ аэнкли тиллери сырасына кире. Буннынъ эсас себеби шундадыр – бу тилнинъ сес акъымнда созукъ сеслернинъ къарардан зияде бир вакъытта олмасы мумкюн дегиль, теляффуз ичюн агъыр кельген тутукъ сеслер уюри исе деерлик ёкътыр. Бу талапка риаэт этмек ичюн къонушув девамьнда айны шу украин – аэнкли ве музыкаль – сес акъымны тешкиль этмеге тырышмакъ керек. Бу ерде эсас ориентир – теляффузнынъ къолайлыгыдыр. Айны бу шей, небетлешовнынъ къануны сайыла: созукъ сеслернинъ бир вакъытта олмасынынъ огю тутукъ сеслер ярдымынен алына, тутукъ сеслер уюри исе созукъ сеслер саесинде битириле (меселя: вин і вона, Никола й Иван).

Рус тилине бакъыанда украин тилининъ хусусиети шунда ки, бу эки тильдеки сойдаш сёзлерининъ исим джынсылары фаркъланалар (меселя: украин тилинде биль эркек джынсында олса, рус тилинде – къадын джынсында). Рус ве украин тиллерининъ меракълы адиселеринден бири – исимлерде умумий джынсыннынъ мевджутлыгынен багълыдыр: украин тиллеринде базика, нероба, невдаха киби сёзлер умумий джынсыкъа, рус тилинде исе фаркълы джынсларгъа аиттирлер: болтун, болтунья, бездельник, бездельница, неудачник, неудачница.

Украин тилинде сыфатларны, хусусан теньештирив дереджелерини къуллаууннынъ хусусиетлери бар. Рус тилинде, украин тилинден фаркълы оларакъ, сыфатларнынъ устюнлик дереджеси тюрленмей. Меселя: он выше ее, брат добрее сестры (укр. – він вищий за неї, брат добріший проти сестри).

Фииллерде де меракълы нюанслар бар. Рус тилиндеки «получать» сёзю украиндже бир къач вариантта бар: **одержувати (отримувати)** путівку, квартиру, премію, листа; **діставати** нагороду, догану, відзнаку, доручення; **здобувати** освіту.

Українець-мусульманин Алі Мухаммед

**ЧИТАЙТЕ
В НАСТУПНОМУ
НОМЕРІ**

АНОНС

ВІН НАРОДИВСЯ 1954 РОКУ В СІМФЕРОПОЛІ

Ще малим бабуся брала Олега до православної церкви. Ніщо не виказувало його спротиву вірі предків.

Щоправда, ніхто не очікував побачити сором'язливого юнака і серед мандрюючої громади хіпі.

Священик не взяв хлопців на нічліг.
Кому потрібна така церква?

УСІ БЛИЗЬКІ Й ДАЛЕКІ

У Криму і поза ним родичі, знайомі шанували його малярський талант.

Після дитячої художньої школи Олегу пророкували шлях до вершин мистецької слави. Його знали на Арбаті.

МИНУЛО ЩЕ ЧИМАЛО ЧАСУ

І зовсім не випадково він обрав свій духовний шлях.

Його нове ім'я – Алі Мухаммед. Чому? Його дружина й обидві донечки п'ять разів на день моляться Аллаху.

Щиро чи з примусу?

СУСИДИ І РОДИЧІ

Коли ви захочете розпізнати в ньому бодай найменші риси українця, зусилля будуть марними. Типовішого мусульманина важко собі й уявити.

Хто він?

Що у нього за душею?..

ПО-РУССКИ

В следующем выпуске газеты читатель сможет ознакомиться с удивительной судьбой художника по имени Олег. Правда, теперь он имеет другое имя – Али Мухаммед. Почему? Как случилось, что ребенок из православной семьи предпочел мусульманство? Сегодня его семья – жена и двое дочек – пять раз на день молятся Аллаху. Да и в самом Али Мухаммеде невозможно отыскать ничего славянского. Как относиться к такому перевоплощению?

Когда-то Олег обиделся на православного священника, который действовал не в соответствии с церковными канонами. Вот и нашел он себе иного Бога...

КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИНДЕ

Газетанынъ келеджек санында сизлер меракълы инсаннынъ такъдирнен таныш оладжакъсынъыз. Бу ресамнынъ ады – Олег. Якъында о Ислам динини къабул этти. Ал-азырда Олегнинъ ады Али Мухаммед. О къорантасынен берабер, кунъде 5 кере намаз къыла. Али бейнинъ къыш къияфети ве ички донъясында христиан дининден бир шей тапмагъа мумкюн дегиль. Олег даа яшлыкъта Православ динининъ къанунларынен яшамагъан попазгъа джаны агъырып, Исламни къабул этти...

ПІЛЬГОВА ПЕРЕДПЛАТА. ЗРАЗКО ЗАЯВКИ НА ПЕРЕКАЗ

Отримувач платежу	ДП «Газетно-журнальне видавництво»	37128003000584	16482679
Банк отримувача	УДК м. Києва	Поточний рахунок	Код ЄДРПОУ 820019
Платник (прізвище, ім'я, по батькові)	Петренко Іван Петрович		
Поштовий індекс	0 1 0 0 1	Адреса платника	м. Київ, вул. Хрещатик, 16
Загальна сума	вісімдесят гривень		
Призначення платежу	Сума, грн.		
Передплата на газету «Кримська світлиця» на рік	80,00		
Підпис платника	Підпис банку		

КВИТАНЦІЯ

Отримувач платежу	ДП «Газетно-журнальне видавництво»	37128003000584	16482679
Банк отримувача	УДК м. Києва	Поточний рахунок	Код ЄДРПОУ 820019
Платник (прізвище, ім'я, по батькові)	Петренко Іван Петрович		
Поштовий індекс	0 1 0 0 1	Адреса платника	м. Київ, вул. Хрещатик, 16
Загальна сума	вісімдесят гривень		
Призначення платежу	Сума, грн.		
Передплата на газету «Кримська світлиця» на рік	80,00		
Підпис платника	Підпис банку		

**Читачам «Кримської світлиці» –
ПОДАРУНОК!**
Нашим передплатникам разом із цим
числом безкоштовно надсилаємо перший
випуск газети «Культура і життя»

ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ НАШУ ГАЗЕТУ У КІОСКАХ АГЕНТСТВА СОЮЗДРУК УКРАЇНИ

Кримська світлиця • №2-3 (1592-1593) • Всеукраїнська літературно-публіцистична і мистецька газета

ЗАСНОВНИКИ:

Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса
Шевченка, трудовий колектив редакції газети

ВИДАВЕЦЬ:

ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства
культури і туризму України».
Директор Віталій САТАРЕНКО

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР Леонід ПИЛУНСЬКИЙ

ВИДАВНИЧА РАДА:

Анатолій СЕРИКОВ (голова ради),
Володимир БУРБАН, Ольга ГОЛИНСЬКА,
Валерій ГРИЦЕНКО (арт-директор),
Антоніна ЖИХОРСЬКА (вчений секретар),
Іван МАЛЮТА, Орест КОГУТ (заступник голови),
Володимир ОНИЩЕНКО, Ганна ПАРОВАТКІНА,
Леонід ПИЛУНСЬКИЙ, Алла ПІДЛУЖНА,
Наталія ПОТУШНЯК, Віталій САТАРЕНКО,
Анатолій СИТНИК, Людмила ЧЕЧЕЛЬ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

95006, м. Сімферополь, вул. Ю. Гагаріна, 6
ТЕЛЕФОН: (0652) 51 13 24, -25, -27
<http://svitlytsia.crimea.ua>

СВІДОЦТВО про державну реєстрацію
КВ №12042-916ПР від 30.11.2006

ДРУК: ТОВ «Мега-Поліграф» 02090, м. Київ,
вул. Алма-Атинська, 2/1

За достовірність інформації відповідальність несуть
автори і рекламодавці. Думки авторів публікацій
можуть не збігатися з позицією тижневика. Редакція
зберігає за собою право редагувати, скорочувати
надіслані матеріали та змінювати їхні назви.
При використанні матеріалів посилання обов'язкове.
Наклад 2500

ЦІНА ДОГОВІРНА
ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 90269